

VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ A HOTELOVÁ

Studijní obor: Gastronomie hotelnictví a cestovní ruch (6501R028)

Jan SLOVÁK

CHARAKTERISTIKY HLAVNÍCH FAKTORŮ ODVĚTVÍ
OVOCNÁŘSTVÍ
CHARACTERISTICS OF THE FRUIT PICKING INDUSTRY MAIN
FACTORS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Jeřábek, MBA

Brno 2018

Zadání bakalářské práce (bude vloženo)

Identifikační údaje

Jméno a příjmení autora:	Jan Slovák
Název bakalářské práce:	Charakteristiky hlavních faktorů odvětví ovocnářství
Název bakalářské práce v AJ:	Characteristics of the fruit picking industry main factors
Studijní obor:	Gastronomie, hotelnictví a cestovní ruch (6501R028)
Vedoucí bakalářské práce:	Mgr. Tomáš Jeřábek, MBA
Rok obhajoby:	2018

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na podmínky ovocnářství v krajinné oblasti Bílé Karpaty a návrh výsadby ovocných sadů v této části České republiky.

V teoretické části čerpáním z odborné literatury jsou vysvětleny základní pojmy a definovány obecné faktory odvětví ovocnářství.

V praktické části je bakalářská práce zaměřena konkrétně na část Bílých Karpat na moravsko-slovenském pomezí, popsání ovocnářských charakteristik a především ovocnářských tradic této oblasti, jako podkladu pro návrh výsadby ovocných sadů v podniku Forvita s.r.o.

Klíčová slova

ovocnářství, Bílé Karpaty, charakteristiky odvětví ovocnářství, tradice ovocnářství, výsadba ovocných sadů

Annotation

The bachelor thesis focuses on the conditions of fruit growing in the landscape of the White Carpathians and the proposal of planting orchards in this part of the Czech Republic.

The theoretical part defines the basic concepts and defines the general factors of the fruit industry.

In the practical part the bachelor thesis is focused especially on the region of the White Carpathians on the Moravian Slovak border. Described here are the fruit characteristics and fruit-growing traditions in this area. This description is intended to serve as a basic for the Forvita fruit planting design.

Keywords

fruit growing, White Carpathians, characteristics of the fruits picking industry, traditions of fruit growing, fruit planting design

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma: Charakteristiky hlavních faktorů odvětví ovocnářství jsem pod vedením Mgr. Tomáše Jeřábka MBA vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a odborné literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Datum: 30. ledna 2018

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Tomáši Jeřábkovi MBA za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Brno, duben 2018

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Historie ovocnářství jihovýchodní Moravy.....	10
2 Základní pojmosloví ovocnářství	15
2.1 Ovocné výsadby	15
2.2 Tvary ovocných stromů.....	16
2.3 Tvar a spon výsadby.....	17
2.4 Odrůda a podnož	18
3 Faktory zakládání ovocných výsadeb – stanoviště	21
3.1 Výběr stanoviště.....	21
3.2 Poloha pozemku	22
4 Metody analýzy	24
4.1 Metoda PEST	24
4.2 Metoda Porter.....	25
4.3 SWOT analýza	26
PRAKTICKÁ ČÁST	28
1 Analytická část	29
1.1 Představení společnosti Forvita s.r.o.....	29
1.2 Charakteristika zájmového území (Velká nad Veličkou – část Horňácko)	30
1.3 Analýzy společnosti Forvita s.r.o.....	32
2 Návrhová část.....	42
2.1 Návrh strategie společnosti Forvita s.r.o.....	42
2.2 Návrh výsadby sadů	43
Závěr	52
Použité zdroje	53
Seznam obrázků a tabulek	54
Přílohy.....	55

ÚVOD

Ovocnářství je součástí rostlinné výroby. Má velký význam zdravotní, národohospodářský i estetický.

Tradiční ovocnářství na území České republiky bylo založeno na pěstování ovoce v zahradách a v silničních stromořadích. V poslední třetině 20. století byla původní výrobní základna zčásti nahrazena velkými ovocnými výsadbami v zemědělských družstvech a na státních statcích, které však nikdy nedosáhly takové úrovně, jakou mají obdobné výsadby v západních ovocnářských zemích. V době privatizace pak došlo ke zmenšování velikosti ovocných výsadeb, přičemž vzrostla jejich výrobní intenzita i celková úroveň. Stávající ovocné výsadby však stárnou a k výsadbě nových farmářských sadů dochází jen velmi zřídka. Dotační politika pro rozvoj v ovocnářství v České republice není dostatečná, proto se stále převážná většina spotřeby ovoce kryje levnějším dovozem z ovocnářky vyspělých zemí.

V současné době je v České republice vysazeno asi 50 milionů ovocných stromů a keřů. Z ovocných dřevin jsou zde nejvíce zastoupeny jabloně, druhé místo si udržují hrušně, třetí místo patří slivoním.

Stále významným faktorem je pěstování ovoce na zahradách, které kryje značnou část spotřeby ovoce obyvatelstva na venkově. Podle vývojových trendů v ostatních evropských zemích lze však očekávat, že rekreační pěstování ovoce bude postupně ubývat na významu i u nás.

I přes výše uvedenou prognózu, je malopěstitelská ovocnářská tradice velmi silná v oblasti Bílých Karpat, kde převážně kopcovitý až hornatý terén umožňuje provozovat klasické zemědělství jen v omezené míře. Právě tyto ovocnářské tradice Bílých Karpat byly zřejmě impulsem zadavatele k formulaci tématu bakalářské práce, jejímž cílem je návrh výsadby sadů pro firmu Forvita s.r.o., na základě posouzení ovocnářských charakteristik a identifikace druhů a odrůd ovoce Bílých Karpat plánované výsadby navrhovaných sadů..

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část zahrnuje:

1. Historie ovocnářství jihovýchodní Moravy
2. Základní pojmosloví ovocnářství
3. Faktory zakládání ovocných výsadeb – stanoviště
4. Metody analýzy

Aby bylo možno pochopit ovocnářské prostředí Bílých Karpat a navázat ve zpracování bakalářské práce na ovocnářské tradice této oblasti je nutno nahlédnout do historie ovocnářství jihovýchodní Moravy.

Ke splnění cíle práce je potřeba poznat i základy ovocnářství vyjádřené základním ovocnářským pojmoslovím, které určuje základní znaky ovocných stromů.

Stejný účel mají i ostatní ovocnářské charakteristiky a faktory zakládání ovocných výsadeb, v nichž jsou vyjádřeny mnohaleté zkušenosti ovocnářů a slouží jako vodítko k definování stanoviště pro výsadbu a zakládání ovocných sadů v současné době.

Opodstatnění návrhu výsadby sadů firmy Forvita s.r.o. lze najít v podrobné analýze prostředí této firmy, metodami analýzy, které jsou popsány v teoretické části níže.

1 HISTORIE OVOCNÁŘSTVÍ JIHOVÝCHODNÍ MORAVY

K výběru konkrétních odrůd ovoce k výsadbě v zájmové oblasti slouží i poznání historie ovocnářství nejen této oblasti s poznáním tehdejších ovocných odrůd.

Nejdůležitějšími prvotními doklady o pěstování ovocných plodin a révy vinné jsou již archeobotanické nálezy z období Velké Moravy. Jsou to fosilní zbytky planých rostlin, plody slivoní a jabloní. Existenci pěstování vinné révy dokládají nálezy džbáneků, čutor, anfor i nález velkomoravského vinařského nože. Z těchto nálezů můžeme s jistotou tvrdit, že v období Velké Moravy již existovalo ovocnářství a zpracování plodů, pěstovala se réva vinná a pilo se víno. Až do středověku můžeme dokládat úroveň našeho ovocnářství i na základě písemných záznamů, a to převážně z listin o činnosti klášterů.¹ Protože ovocnářství ale nebylo nejdůležitějším hospodářským odvětvím feudálních statků, jsou písemné informace z období od počátku 14. do konce 19. století poněkud strohé a nedovolují si proto vytvořit odpovídající obraz o skutečném stavu ovocnářství v oblasti Bílých Karpat.

Snad nejstarší písemná zpráva o stavu ovocnářství z území Bílých Karpat pochází z roku 1597. Tenkrát bylo do Prahy dovezeno z Moravských Kopanic 1712 centérů (asi 9,6 t) sušených švestek a povidel, jejichž původ byl z Bánova a Bystřice pod Lopeníkem. Tento zápis dokládá staletou tradici pěstování a využití slivoní v tomto regionu. (Tetera et al. 2006, s. 21)

Nejvýznamnější rodák oblasti Bílých Karpat Jan Amos Komenský (1592–1670), sám vynikající včelař, prý i vlastník vinohradu, ve svých spisech zanechal také zprávy o zemědělství, ovocnářství i vinařství v této oblasti.

Koncem 17. století se stav v ovocnářství zlepšoval, možná i proto, že zemědělství a ovocnářství se začalo rozšiřovat i do vyšších a kopcovitých poloh. Dokumentuje to vyšší podíl ovocnářství a zahradnictví na výnosech panství, přičemž vrchnost měla daleko vyšší zisky z pálenic než z prodeje ovoce. Rozvoj ovocnářství a zahradnictví dokládá i skutečnost, že na panstvích působili specializovaní a od roku 1775 i zkoušení úředníci. Za vlády Marie Terezie byl vydán zahradnický řád, který se týkal výchovy a organizace zahradnického cechu. Na přelomu 18. a 19. století bylo na jihovýchodní Moravě vysazeno velké množství ovocných stromů. Na celé Moravě se pak propaguje a rozvíjí pěstování ovocných stromů, do popředí se dostává přeroubování ušlechtilejšími odrůdami. (Tetera et al. 2006, s. 22) Tomuto rozvoji napomohlo mj. guberniální nařízení z r. 1820, které nařizuje výsadbu ovocných stromů podél

---

¹ První ucelené písemné zákony a nařízení týkající se ovocných stromů jsou doloženy „Nařízením o statcích“ z roku 797 vydané Ludvíkem I. (Hrdoušek, et al. 2016, s. 9)

silnic s cílem poskytnutí stínu a stravy pro pochoduující vojska i pro běžné cestující. (Hrdoušek, et al. 2016, s. 10)

O rozvoj ovocnářství v kraji hlavně na velkostatech, se zasloužil hrabě Leopold Berchtold z Buchlovic, který již roku 1801 uvolnil a oplotil pozemek, kde se chlapci učili pěstovat a ošetřovat ovocné stromy a děvčata se učila zelinářství. Na buchlovickém panství již na začátku 19. století existovaly tři ovocné školky.

V kraji Bílých Karpat a Slovácka kromě L. Berchtolda působily v 19. století i další ovocnářské i zahradnické osobnosti. Patří mezi ně například holešovický farář Tadeáš Mutl, na panství v Uherském Brodě se zasloužil o rozvoj ovocnářství F. Bunzman, v Nezdenicích působil Jan Jaroš, v Uherském Ostrohu podnítil rozkvět ovocnářství inspektor Neiser, který popsal zařízení na velkokapacitní sušení ovoce. Důležitou roli v rozvoji ovocnářství na vesnicích hráli především faráři a učitelé obecných škol. Zvláště po roku 1869, kdy vyšel nový školský zákon, který nařizoval obcím, aby se na obecních školách zřizovaly školní zahrady se zřetelem na výuku dovedností v ovocnářství, zelinářství a květinářství.

Koncem 19. století uspořádal Český odbor zemědělské rady moravské anketu o stavu ovocnářství na Moravě. Anketa zpracovaná do knižní podoby popisuje stav ovocnářství na Moravě po jednotlivých okresech. Například v okrese Uherský Brod lze téměř v každé vesnici nalézt švestky, jabloně, hrušně, třešně a ořešáky. Strážnice a okolní obce se mohli pochlubit pěknými ovocnými stromy v zahradách, polích a lukách. Pěstovali se zde jabloně (“kožené“, “vinari“, “míšeňské“, “hedvábné“), hrušně (“ovesňačky“, “jačmenky“, “zelenka“), slivoně (“sralky“, “kulovačky“, “durancie“), oskeruše a jiné ovocné druhy. Na každém gruntu byla sušárna na ovoce a kotel na vaření povidel. Byl zde rozšířen zvyk obdarovávat děti čerstvým i sušeným ovocem při koledách, svatbách a při jiných slavnostech. Stejně tak to bylo i v okolních obcích Strážnice, Kněždub, Tvarožná Lhota, Radějov, v hornáckých obcích Lipov, Malá Vrbka, Velká nad Veličkou. Například v Radějově rostlo v té době 40 000 ovocných stromů, ve Veselí nad Moravou bylo napočítáno kolem 15 000 ovocných stromů. V každé větší obci se však více pálila slivovice, než vařila povidla a sušilo ovoce. (Tetera et al. 2006, s. 29-31)

Český odbor zemědělské rady moravské rozdělil v roce 1904 moravská území po stránce klimatické a vhodnostech ovocnářské produkce, do šesti obvodů. Tehdejší okresy zasahující do oblasti Bílých Karpat – Uherské Hradiště, Napajedla, Uherský Ostroh a Strážnice, připadli do první nejvhodnější, nejteplejší oblasti. Okresy Uherský Brod, Bojkovice, Valašské Klobouky, Vizovice a Vsetín byli zařazeny do podhorské, čtvrté oblasti. Toto doporučení

se nazývalo „Normální výběr odrůd ovocných pro české kraje markrabství moravského“. Obsahovalo seznam 41 odrůd jableň, 33 odrůd hrušň, 12 odrůd třešň, 6 odrůd višň, 10 odrůd slivoní, 6 odrůd švestek, 7 odrůd meruněk a 10 odrůd broskvoní.

V roce 1907 napsal František Suchý pomologické dílo Moravské ovoce, ve kterém popsal většinu odrůd z „Normálního výběru“ i další ovocné druhy s vhodností jejich pěstování ve stanovených oblastech. Vlivem pomologie se počátkem 20. století začaly více rozšiřovat popsané a doporučené odrůdy. Některé z nich se dají ještě dnes nalézt ve starých výsadbách ovocných stromů v oblasti Bílých Karpat a okolí. Postupem několika let se ukázalo, že navržený výběr vhodných odrůd je příliš široký, a tak po první světové válce a vzniku ČSR byl v roce 1923 schválen Tržní sortiment ovocný.

Po ovocnářské katastrofě v podobě kruté zimy na přelomu léta 1928 a 1929, kdy podle statistiky Ministerstva zemědělství ČSR z roku 1930 vymrzlo v Československu více jak 24 milionů stromů, vydalo Ministerstvo zemědělství tzv. Ovocnářské oblasti Československé s výběry tržních odrůd ovocných. Okresy s obcemi náležející do Bílých Karpat byly zařazeny do následujících oblastí. (Tetera et al. 2006, s. 32-34)

Oblast Moravského úvalu

Pokrývala okresy Hodonín, Strážnice, Uherské Hradiště, Uherský Ostroh a od Bílých Karpat vzdálené okresy Břeclav, Kojetín, Kroměříž, Kyjov, Napajedla, Olomouc, Prostějov a Zdounky. Pro tyto okresy byl stanoven následující tržní sortiment:

- Jabloně hlavní odrůdy – Grávštynské, Landsberská reneta, Blenheimská reneta, Panenské, Kanadská reneta, Baumannova reneta a Boskoopské;
- Jabloně vedlejší odrůdy – Průsvitné žluté, Croncelské, Peasgoodovo, Ušlechtilé žluté, Kardinál žíhaný, Malinové holovouské, Coxova reneta, Krasokvět žlutý, Vilémovo a Ontario. Hrušně hlavní odrůdy – Clappova, Williamsova, Hardyho máslovka, Charneuská, Boscova lahvice a Lucasova máslovka;
- Hrušně vedlejší odrůdy – Magdalénka, Trévouská, Kongresovka, Avranšská, Křivice, President Mas, Dielova máslovka, Pastornice a Pařížanka.

(Tetera et al. 2006, s. 34)

Hostýnsko-vizovická oblast

Obsahovala okresy Bojkovice, Uherský Brod, Vizovice, Zlín a vzdálené okresy Bystřice pod Hostýnem, Holešov a Přerov. Byl pro ně stanoven následující sortiment:

- Jabloně hlavní odrůdy – Řehtáč soudkovitý, Grávštýnské, Gdánský hranáč, Landsberská reneta, Ribstonské, Panenskéé, Baumannova reneta a Bojkovo;
- Jabloně vedlejší odrůdy – Průsvitné žluté, Charlamowski, Croncelské, Ontario a Jadernička moravská;
- Hrušně hlavní odrůdy – Clappova, Williamsova, Špinka, Hardyho máslovka, Charneuská, Boscova lahvice;
- Hrušně vedlejší odrůdy – Avranšská, Dielova máslovka a Pastornice.

(Tetera et al., s. 34-35)

Valašská oblast

Zaujímalá okresy Valašské Klobouky, Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Meziříčí. Pro ně byl stanoven následující sortiment.

- Jabloně hlavní odrůdy – Řehtáč soudkovitý, Gdánský hranáč, Landsberská reneta, Baumannova reneta a Bojkovo;
- Jabloně vedlejší odrůdy – Průsvitné žluté, Charlamowski, Croncelské, Ontario a Jadernička moravská;
- Hrušně hlavní odrůdy – Clappova, Williamsova, Špinka, Hardyho máslovka, Charneuská a Boscova lahvice;
- Hrušně vedlejší odrůdy – Avranšská, Dielova máslovka a Pastornice.

Pro celou Moravskoslezskou zemi byl vypracován přehled vhodných odrůd pro další ovocné druhy:

- Odrůdy švestek a pološvestek – Esslingenská, Zimmrova, Wangenheimova, Šlapanická a domácí velkoplodá;
- Odrůdy slív renklód a mirabelek – Malvazinka, Ontario, Meruňková žlutá, Zelená renklóda veliká, Mirabela nancyská a Kirkova;
- Odrůdy třešní – Rychlice německá, Boppardská raná, Tropriichterova, Napoleonova chrupka, Hedelfingenská chrupka, Germersdrofská černá chrupka a Skalka;
- Odrůdy višně – Vackova višeň, Sladko višeň raná, Amarelka královská, Ostheimská višeň a Morela pozdní;
- Odrůdy Meruňek – Velká raná, Bredská, Velkopavlovická, Maďarská nejlepší, Holubova, Želešická, Svatoambrožská a Nancyská;

- Odrůdy broskvoní – Vítěz, May Flower, Sneedova, Amsdenova, Riversova raná, Madlenka červená a Královna zahrad.

(Tetera et al., s. 35)

Z obecného hlediska znamenala druhá polovina 20. století intenzifikaci výroby a scelování zemědělských půd. Důležitým faktem, který je třeba zmínit, je násilný přechod od samozásobitelství ke spotřebě velkovýroby, s tím je spojen nový životní styl obyvatel a snížení spotřeby ovoce i zeleniny v domácnostech. (Hrdoušek et al., s. 12)

V roce 1954 se stala ústředním dokumentem Listina povolených odrůd. Jak už název napovídá, byl to oficiální seznam užitkových a okrasných odrůd, které bylo možno rozmnožovat. Tuto listinu vydávalo Ministerstvo zemědělství a byla každoročně aktualizována.

Od 50. do 70. let dochází s finanční podporou ze státního rozpočtu k rozvoji velkovýrobního ovocnářství v oblasti Bílých Karpat, Slovácka a okolí. Na velkých plochách byly zakládány intenzivní ovocné sady v zemědělských podnicích např. Státní statek Bojkovice, Státní statek Uherské Hradiště, Státní statek Uherský Brod, dále pak jednotné zemědělské družstvo Boršice, Buchlovice, Osvětimany, Tupesy, Nedakonice, Nedachlebice, Hluk atd. Po roce 1989 došlo v našem státě ke změnám, které se dotkly také intenzivního ovocnářství v Bílých Karpatech.

Reforma v roce 2003 nově umožňovala množení i neregistrovaných odrůd, což ve výsledku znamená snazší zakládání nových výsadeb. V současnosti jsou výše uvedené sady buďto zlikvidované, opuštěné nebo přežívají na různém stupni ekonomické výtěžnosti. I přesto je však nutno konstatovat, že obyvatelstvo jihovýchodní Moravy a oblasti Bílých Karpat má i dnes kladný vztah k ovocnářství. Dokazuje to i rozšiřující se extenzivní výsadba ovocných sadů soukromých osob.

Autoři knihy Ovoce Bílých Karpat kapitolu o historii ovocnářství v Bílých Karpatech končí slovy:

„Hledá-li někdo ovocnářskou atmosféru, ovocnářského ducha krajiny Bílých Karpat, tak je to bezesporu výskyt a staletá tradice pěstování slivoní a švestek. Na Slovácku to byla dokonce 19. století švestka ‚Brněnská‘ (syn. Anička) a na Horňácku je dodnes tím géniem loci ‚Durancie‘.“

(Tetera et al. 2006, s. 35-37)

2 ZÁKLADNÍ POJMOSLOVÍ OVOCNÁŘSTVÍ

Jednotlivé faktory představují optimální podmínky pro výsadbu sadů a pěstování ovoce a slouží k posouzení rentability pěstování ovoce a jejich vlivu na úrodnost ovocných stromů. V této bakalářské práci slouží také ke srovnávání s ovocnářskými faktory zájmového území a vytváří tak rámec pro výběr odrůd, podnoží, tvarů ovocných stromů a určení stanoviště pro výsadbu sadů.

2.1 Ovocné výsadby

O rentabilitě výsadby a pěstování ovoce rozhoduje především druh výsadby, tvary ovocných stromů a také tvar a spon ovocné výsadby, tedy výsadba počtu stromů na jednotku plochy. Při rozdělení ovocných výsadeb je využito dělení na intenzivní a extenzivní výsadby. Přehlednou charakteristiku obou typů výsadby popisuje Stanislav Boček (2008, s. 20–21).

Pro **intenzivní výsadbu** jsou charakteristické:

- Nízké pěstitelské tvary (zákrsek, štíhlé vřeteno, palmeta atd.);
- Velký počet stromů na jednotce plochy (2000ks/ha);
- Pěstitelský systém: štíhlá vřetena (zákrsky palmety);
- Slabě vzrůstné typové odnože;
- Většinou náročné odrůdy;
- Vysoká úroveň agrotechniky (výživa, hnojení, řez, ochrana, závlaha, kultivace);
- Rychlý vstup stromků do plodnosti;
- Vysoké a pravidelné výnosy;
- Relativně krátká životnost výsadeb 10–15 (20) let. Obnova sortimentu v reakci na požadavky trhu.

Pro **extenzivní výsadbu** jsou charakteristické:

- Kamenný tvar stromů (polokmeny a vysokokmeny);
- Vzrůstné generativně množené podnože;
- Širší spony;
- Pozemek často nebývá oplocen;
- Nízká úroveň agrotechniky (celoplošné zatravnění s max. 1-2 sečemi ročně, omezení nebo úplné vyloučení chemických látek a závlahy, omezení a nepravidelnost řezových prací);
- Obvykle celoplošné zatravnění;

- Zakládány často na zemědělsky problematičtě využitelných plochách (vyšší polohy, svahy);
- Stromy dlouhověké;
- Plodnost pozdní, nižší, často střídavá;
- Náklady na ošetřování rapidně nižší;
- Produkce ovoce jako záliba či vedlejší finanční příjem (ztráta produkční funkce);
- Krajinářský význam.

2.2 Tvary ovocných stromů

Dalším faktorem výsadby ovocných sadů je použitý vlastní tvar ovocného stromu, jenž uvádí ve svých vzdělávacích textech Lokoč et al. (2013, s. 8–9).

Pro tvar ovocného stromku je určující výška kmene, tedy místo, v němž začíná koruna a kde se strom větví. Zvolenému tvaru by měl odpovídat i výběr podnože, tzn. na nízké tvary slabě rostoucí podnože, a naopak na vyšší kmenné tvary bujně rostoucí podnože.

Jednoletý štěpovanec

Je očkovanec nebo roubovanec. Je vypěstován ve školce za jeden rok. Na jednoletém štěpovanci se může vyskytnout předčasný obrost. V opačném případě se jedná o tzv. **špičák**.

Vřeteno

Výška kmene se pohybuje v rozmezí 30–60 cm. Vychází ze slabě vzrůstných podnoží. Je nutné dbát na vysoké nároky vůči agrotechnice, nesnese podrost.

Palmeta

Výška kmene se pohybuje v rozmezí 40–60 cm. Používá se slabě vzrůstná podnož.

Kmenné tvary a jejich zástupci

- **zákrsek** – výška kmínku se pohybuje v rozmezí 40–60 cm. Frekventovaný výskyt v intenzivních výsadbách, je výchozím školkařským tvarem pro ovocné tvary různých palmet. Lze na něm vypěstovat velké množství odrůd. Používají se pro ně slabě vzrůstné až středně vzrůstné podnože. U jabloní se plodnost dostavuje od 4. roku výsadby. U zákrsků je nutné dbát na vysoké nároky vůči agrotechnice;
- **čtvrtekmen** – výška kmínku se pohybuje v rozmezí 80–110 cm. Pěstuje se na středně vzrůstných podnožích. Doba nástupu do plodnosti je 5–7 let. Čtvrtekmeny je vhodné

pěstovat zejména na zahradách a v sadech na svazích z důvodu vodní eroze a zatravnění meziřadí;

- **polokmen** – výška kmínku se pohybuje v rozmezí 130–150 cm. Dřívější využití v intenzivních výsadbách již není aktuální. Menší náročnost vůči agrotechnice, snesou podkulturu. Jsou vhodné do sušších oblastí a chudších půd;
- **vysokokmen** – výška kmene se pohybuje v rozmezí 170–190 cm. Využívají se jen pro extenzivní sady, stromořadí a aleje okolo silnic.

2.3 Tvar a spon výsadby

Významný pro rentabilitu výsadby ovocných stromů je tvar a spon výsadby, který rovněž uvádí ve svých vzdělávacích textech Lokoč et al. (2013, s. 13–14).

Pro úspěšnou úrodu a úspěšné pěstování ovocných stromů jsou nutné mnohé předpoklady. Jedním z nich je zachování optimální vzdálenosti mezi stromy. Malá vzdálenost při husté výsadbě vede k prorůstávání korun stromů a nedostatečnému vyzrání a vybarvení ovoce. Nízká úroveň vzdušnosti poté vede k projevům strupovitosti, kdy spodní větve usychají. Podle hustoty a charakteru se dále rozlišují výsadby uzavřené, otevřené a rozptýlené.

Štíhlá vřetena

Spon výsadby štíhlých vřeten vychází z několika podmínek. Záleží na volbě ovocného druhu a na jeho růstové charakteristice a také na používané mechanizaci.

Jabloně a hrušně – šířka štíhlého vřetene je cca 1,5 m tzn. délka větví na každou stranu stromku, je 75 cm. Doporučuje se sázet řady minimálně jeden metr od plotu, další řady ve vzdálenosti alespoň 2 – 2,5 m, nejlépe tři metry od předchozí řady. Optimální vzdálenost ovocných stromků v řadě je 1,2 – 1,5 m, záleží na podnoží i odrůdě. Například středně vzrůstné odrůdě stačí vzdálenost 1,2 m, naopak bujně rostoucí odrůdu vysázíme v řadě 1,5 m od sebe. Z praktického a estetického hlediska je však vhodné sázet stromky v řadě v jednom rozestupu, například 1,5 m. Slivoně a třešně – rostou o něco bujněji než jabloně, doporučený spon v řadě je alespoň 2,5 m.

Zákrsky

Zákrskové výsadby v zahradách zakládáme ve větším prostoru, volnější tvary ve sponu 3,5 – 5 x 3,5 – 5 m. V tržním ovocnářství pak mají charakter pásové výsadby ve sponu 5 x 3 m, případně 5 x 2,5 m, kde jsou koruny zploštělé do podoby půdorysu.

Čtvrt-kmenné výsadby

Čtvrt-kmenné výsadby pěstujeme ve sponu 6 x 5 m až 7 x 6 m. O vzdálenostech rozhoduje podnož. V prvních letech lze pod stromy pěstovat podplodiny.

Vysokokmen a polokmen (sady a zahrady)

- Jabloně – 8 x 8 m až 12 x 12 m;
- Hrušně – 8 x 8 m až 10 x 10 m;
- Slivoně – 6 x 6 m až 8 x 8 m;
- Třešně – 7 x 7 m až 8 x 8 m.

V některých případech je vhodné zahustit otevřené výsadby větvenými zákrsky, které velmi rychle a vydatně plodí. Typově rozdělujeme spony na čtvercové, obdélníkové, trojúhelníkové a nepravidelné.

2.4 Odrůda a podnož

Odrůda

Podle Vachúna (1996), je vliv odrůdy na úrodnost ovocného stromu odhadován až na 27 % a vliv podnože na 20 %.

Obecnou charakteristiku odrůdy, popisuje níže Boček (2008, s. 7), konkrétní výběr odrůdy na naškolkovaných podnožích bude předmětem v návrhové části.

Stará odrůda

Stará odrůda je odrůda, jejíž doba rozšíření dosahuje několika desítek let. Často se jako hranice pro staré odrůdy určují 50. Léta 20. století, což je období střídání nové generace pomologů a také období velkého pokroku ve šlechtění a následném rozšíření nových odrůd ovoce.

Krajová odrůda

Krajové (také lokální) odrůdy nebyly zpravidla vyšlechtěny konkrétním šlechtitelem, jsou produktem lidové selekce a dlouhodobého působení místních pěstitelských a přírodních podmínek. Prokazují často vysokou výkonnost, odolnost v podmínkách dané oblasti a zpravidla specifické kvalitativní vlastnosti. Tyto odrůdy vznikaly často nahodile a kvůli svým vlastnostem byly rozmnožovány v kraji a nezdědka i do jiných oblastí. (Mareček 2001, s. 223)

Kulturní odrůda

Označovaná také jako šlechtěná je výsledkem cílevědomé šlechtitelské práce a hodnocení ekonomického efektu. Jsou specializovanější a při vysoké agrotechnice výnosnější, jsou také dobře pomologicky popsány. Některé z nich lze označit jako světové odrůdy. (Tetera et al. 2006, s. 50)

Nová odrůda

Jedná se o nově vyšlechtěné odrůdy, dle některých definic po polovině 20. století, často jde o cizí, k nám importované odrůdy (Tetera et al., 2006, s. 51).

Podnože

Ovocné stromy se pěstují obvykle roubované na podnožích, jen některé slivoně mohou být pravokořenné.

Podnože mají za úkol vyživovat korunu, kotvit strom v půdě a ovlivňují také strom z hlediska velikosti koruny, velikosti a kvality plodů atd.

Při výběru ovocných stromků pro výsadbu se musíme řídit, především požadavky na vzrůstnost a životnost stromů a také jejich přizpůsobivost prostředí, ve kterém by měli být vysazeny. Dále je při výběru nutno přihlídnout k sortimentu jednotlivých ovocných druhů naroubovaných na vybraných druzích podnoží, aby vybrané stromky odpovídali co nejvíce požadavkům ovocnářů, z hlediska tvaru stromů, druhu výsadby, životnosti výsadby atd.

Pro orientaci uvádí v níže nejčastěji používané druhy podnoží vybraných ovocných druhů:

Jabloně

- Zakrsle rostoucí – **M 27, J-TE-G;**
- Slabě rostoucí – **M 9, P-60, M 26;**
- Středně rostoucí – **P 14, MM 105, M 7;**
- Bujně rostoucí – **A 2, Jabloňové pláně, Jabloňový semenáč.**

Hrušně

- Slabě rostoucí – **Kdouloň MA, S 1;**
- Bujně rostoucí – **Hrušňové pláně, Hrušňový semenáč.**

Slivoně

- Slabě rostoucí – St. Julien A, Wangenheimova;
- Bujně rostoucí – Myrobalán, MY-BO-1, Durancie.

(Lokoč et al, 2013, s. 9-11)

3 FAKTORY ZAKLÁDÁNÍ OVOCNÝCH VÝSADEB – STANOVIŠTĚ

Podle Vachúna (1996) další faktory zakládání výsadby se vztahují k vlastnímu místu výsadby a vlivu faktorů prostředí a půdy. Vliv na úrodnost ovocných stromů je odhadován na 19 % pro roční srážky, 8 % pro roční teploty a 3 % pro půdní vliv.

3.1 Výběr stanoviště

Stanovištěm rozumíme komplex ekologických faktorů, které v daném místě působí na rostliny (Boček 2008, s. 86).

Vlivy prostředí na ovocné dřeviny jsou popsány v následujících odstavcích:

Vliv světla

Jednotlivé druhy a ovocné odrůdy mají různé požadavky na světlo, i když všechny ovocné druhy jsou světlomilné. Zastíněné stromy rostou do výšky a nevytvářejí květní pupeny. Jsou-li osvětleny z jedné strany, jejich koruny se vyvíjejí více na straně osvětlené, méně na zastíněné. Trvá-li zastínění delší dobu, vytvářejí se dlouhé, tenké letorosty, méně se větví, listy jsou drobné a světlejší. Světelná energie má zásadní význam pro pěstování ovoce v intenzivních hustých výsadbách. Výše sklizní a kvalita plodů (velikost, vybarvení, chuť) přímo souvisí s využitím světla. Výnosy se mohou zvyšovat s mírou dopadajícího světla. (Blažek et al. 1998, s. 28)

Vliv teploty

Základním ukazatelem teplotního režimu daného stanoviště je průměrná roční teplota. Jednotlivé ovocné druhy mají různé požadavky na průměrnou roční teplotu. V našich klimatických podmínkách se prakticky nevyskytují vysoké teploty, které by mohli poškozovat ovocné rostliny. Mnohem častější je u nás poškozování ovocných rostlin nízkými teplotami, především ve fázi období od rašení květních pupenů dokonce květu. Při výběru stanoviště je důležité respektování nebezpečí mrazových kotlin. (Blažek et al. 1998, s. 31)

Vliv a význam vzduchových srážek

Vedle vzdušného kyslíku (kolem 21%) pro dýchání a oxidu uhličitého (kolem 0,03%) nezbytného pro fotosyntézu je významný i obsah par ve vzduchu ovlivňující intenzitu transpirace rostlin. Negativní vliv na růst a plodnost rostlin má především vyšší obsah plyných a tuhých průmyslových exhalátů pokrývajících listy ovocných rostlin a znemožňujících jim fotosyntézu. Z fyzikálních vlastností vzduchu má nejvyšší význam

vzduchu jeho pohyb (vítr). Stanoviště často vystavované silnějším větrům jsou pro pěstování některých ovocných druhů méně vhodné.

Voda je pro rostliny dalším životním nezbytným faktorem, který se uplatňuje v ovocnářství přímo i nepřímo. Voda je nezbytným stavebním materiálem pro stavbu rostlinného těla, umožňuje výživu rostlin rozpouštěním a transportem živin, je regulátorem teploty uvnitř rostlinného organismu a ovlivňuje silně vlastnosti půdy. Do půdy se dostává nejčastěji atmosférickými srážkami, pokud není její nedostatek doplňován závlahou. (Blažek et al. 1998, s. 32–33)

Význam půdy

Půda je stavebním kamenem životního prostředí a má u ovocných plodin mimořádnou důležitost. Je klíčovým faktorem pro finální návratnost s ohledem na poměrně vysokou nákladnost. Půda musí být schopna vytvořit hluboký kořenový systém s vazbou na dostatečné množství vody. (Blažek et al. 1998, s. 34)

Význam geografických faktorů

Rozhodující je především nadmořská výška ovlivňující průměrnou roční teplotu a množství srážek. Vhodnost stanoviště pro pěstování jednotlivých ovocných druhů ovlivňuje dále členitost terénu a expozice svahů vůči světovým stranám. Důležitý je výběr oblastí vhodných pro pěstování ovocných plodin – rajonizace. Na základě rozsáhlého výzkumu byly u nás stanoveny čtyři zóny (pásma) vhodnosti. (Blažek et al. 1998, s. 35)

3.2 Poloha pozemku

Poloha pozemku pro výběr sadů je činitelem, který ovlivňuje konečné výsledky a rentabilitu produkce a který je možno jen velmi obtížně a finančně nákladně ovlivnit následným zavedením dalších pěstebních opatření. Pro správný výběr polohy je třeba v úvahu brát požadavky jednotlivých komodit na klimatickou charakteristiku stanoviště (průměrná teplota, srážky, frekvence výskytu pozdních jarních mrazíků), maximální výšku podzemní vody apod.

Jabloně

Vyžadují optimální průměrnou roční teplotu nad 6,5 °C (na slabě vzrůstných podnožích nad 7 °C), průměrné roční srážky 500–800 mm, nejvyšší hladinu podzemní vody asi 1,5 m (slabě vzrůstné podnože 1 m). Vhodné pěstební oblasti se dělí na tři zóny – teplá s nadmořskou výškou do 350 m n. m., střední do 500 m n. m. a chladná do 600 m n. m. Vždy je třeba vyloučit mrazové kotliny a zamokřené pozemky. (Dvořák 1980, s. 12–23)

Hrušně

Průměrná roční teplota nad 7 °C, 450–700 mm srážek, nejvyšší hladina pozemní vody asi 1.8m. Dvě zóny pěstování – teplá do 350 m n. m. a střední do 500 m n. m. S pěstování je třeba vyloučit mrazové kotliny, zamokřené pozemky, severní svahy. (Černík 1961, s. 17-18)

Slivoně

Průměrná roční teplota nad 7 °C, 550–750 mm srážek, nejvyšší hladina spodní vody cca 1 m. Nejlepších výsledků dosahují v oblastech s nadmořskou výškou do 350 m n. m. Ze slivoní mají švestky vyšší požadavky na vlhkost půdy a na vzdušnou vlhkost. (Blažek 2014, s. 87)

Třešně

Průměrná teplota nad 7,5 °C, 500–700 mm srážek, nejvyšší hladiny spodní vody 1,8 m. Nadmořská výška optimálně do 350 m n. m. Třešně vyžadují teplé polohy, spíše lehčí půdy, na zamokřených stanovištích a při vyšší hladině spodní vody namrzají, trpí klejotokem a chorobami dřeva a kůry. Je nezbytné vyloučit z pěstování mrazové kotliny a lokality otevřené chladným větrům, neboť třešně jsou citlivé na namrzání dřeva, pupenů i květů. (Blažek 1983, s. 104)

4 METODY ANALÝZY

4.1 Metoda PEST

Překladem z anglického jazyka jde o analýzu politických, ekonomických, sociálních a technologických faktorů. Zároveň se jedná o „ekonomickou teorii“. Všeobecně jde o strategický audit, který je součástí vlivu makrookolí. Zobrazuje nám cíl a hodnotu přenášení makrookolí do našeho každodenního praktického života, zároveň tyto cíle a hodnoty můžeme využít pro růst naší firmy.

Pro naši společnost je tedy účel využití PEST analýzy vyhodnotit odpovědi na 3 otázky:

- Které faktory mají vliv na náš podnik?
- Jaké mají účinky faktory, které PEST analýza řeší?
- Které, z těchto faktorů jsou v blízké budoucnosti pro naši společnost nejdůležitější?

Rámcově si tedy představíme jednotlivé body analýzy PEST

- Ekonomické prostředí – zde se náš podnik zaměří na obchodní podmínky na daném trhu. Projevují se zde výše daní, cel, stabilitu měny a měnové kurzy. Typické pro toto prostředí je především uvedení ukazatelů pro HDP, jednotlivé cykly ve fázích ekonomiky, podporu zaměstnanosti, mzdové náklady pro trh, kterým se naše firma zabývá a např. vliv globalizace a podpora exportu;
- Sociální prostředí – tento faktor je zaměřený na demografický vývoj věkový profil a úroveň zdraví a poskytnutí zdravotní péče. U tohoto faktoru také zjistíme, jaké jsou pracovní návyky obyvatelstva na cílovém trhu tak i co od nich můžeme očekávat a jaký vliv na náš podnik působí. Např. mnoho nemocných zaměstnanců na našem trhu při nevhodné zdravotní péči ovlivní náš podnik, s výsledkem nízké produktivity;
- Politické prostředí – toto prostředí se zabývá politickou situací v zemi nebo oblast, ve které náš podnik vystupuje. Promítají se zde jednotlivé legislativní předpisy pro naše podnikání. Je třeba si ale uvědomit, ve které segmentaci trhu a jaké zemi naše společnost podniká. Politické prostředí zastupuje několik faktorů jako např. regulace vlády, daňová politika, obchodní celní zákony apod.;
- Technologické prostředí – Tento faktor obvykle zkoumá, technologické podmínky na trhu kde naše firma funguje. Př. Odpověď na otázku dostupnosti mobilního připojení nebo internetu sloužící ke komunikaci. Důležitým faktorem zabývat náklady sloužící pro výzkum, vývoj a implementaci nových technologií nových konkurencí

apod. Závěrem zjištění zásadních dopadů potřebných investic pro bezproblémový chod našeho podniku nebo pro technologickou konkurenční výhodu.

(Veber 2009, s. 537)

4.2 Metoda Porter

Porterův model sleduje konkurenční tlaky a rivalitu na trhu. Rivalita trhu je postavena na působnosti pěti různých sil, a to na konkurenci, potencionální konkurenci, zákaznicích, dodavatelích a substitutech. Výsledkem tedy pro tento model, který řeší těchto pět sil je ziskový potenciál odvětví.

Tento model je tedy možno využít pro zmapování situace v našem podnikatelském prostředí. Nejvhodnějším řešením pro náš podnik je každým rokem doplňovat informace a zjišťovat, jestli máme, na našem trhu své místo nebo naopak, že naše místo na trhu mizí. Model je vhodné použít také pro objevování nových produktů (substitutů), protože zákazníci a dodavatelé by měli naši firmu rozhybat k novým strategickým směrům. Ve spojení s metodou matice SWOT, snadněji definuje potřebnou strategii.

Model rivality konkurenčních sil na trhu popsal, významný americký ekonom Michael Eugene Porter a vyvinul síť, která pomáhá manažerům analyzovat tyto konkurenční síly v okolí firmy a odhalit příležitosti zároveň i ohrožení podniků dle segmentací trhu, ve kterých jednotlivé podniky vystupují. Řeší dva typy konkurenčních výhod, a to nákladovou a diferenciací.

Řešení jednotlivých druhů pěti sil, které jsem zmínil výše v rozboru metody Porter:

- Rivalita stálých konkurentů – analýzou této síly zjistíme, jak velkou konkurenční sílu naše firma má, a to tedy ve formě, prezentace i reprezentace podniku, možnost rozvíjení podniku, dynamiku trhu a udržení firmy v konkurenčním postavení;
- Hrozba vstupu nových konkurentů na trh – velice důležitá analýza, která řeší, vstup nových a rychle rozvíjejících se oborů na trhu, ve kterém naše firma vystupuje;
- Vyjednávací síla zákazníků – zde řešíme to, že zákazník je ochoten kupovat a upřednostnit námi nabízený produkt, oproti ostatním konkurentům v našem odvětví;
- Vyjednávací síla vůči dodavateli – se zabývá tím, že dodavatel, se kterým naše firma má sepsanou smlouvu o dodávání surovin, následně zvýší cenu za služby dodávky, máme sílu takovou, že najdeme ihned levnějšího dodavatele nebo že dodavatel si nedovolí rozvázat kontrakt dodávek, protože nabízíme více než ostatní firmy;

- Hrozba substitutů – zavedením nových substitutů se vytváří hrozba v tom, že zákazník není ochoten za něj zaplatit, protože firma nemá sílu přesvědčit jej, že produkt je minimálně tak stejně dobrý jako ten, který jsme přestali vyrábět.

(Tichá 2002, s. 79–83)

4.3 SWOT analýza

SWOT analýza se používá pro stanovení strategie firmy. Analyzuje silné a slabé stránky uvnitř firmy a současně příležitosti a hrozby externího prostředí, ve kterém firma podniká.

Základem SWOT analýzy je matice, která ve čtyřech kvadrantech popisuje jednak vnitřní prostředí firmy ovlivnitelné managementem a pak vnější prostředí firmy, které management ovlivnit nemůže.

Do vnitřního prostředí patří:

- Silné stránky (Strengths), které pomáhají posilovat tržní postavení firmy a napovídají, v čem je firma před konkurencí. Patří tam především úspěchy, znalosti, schopnosti a další aspekty;
- Slabé stránky firmy (Weaknesses), které vznikají obvykle srovnáváním s konkurencí, snižují vnitřní hodnotu firmy, jejíž cílem by měla být proto minimalizace těchto slabých stránek. Slabé stránky se projevují především v síle značky, zkušenostech, rozdílných nákladech, síle všech zdrojů firmy.

Do vnějšího prostředí patří:

- Příležitosti pro firmu (Opportunities) zahrnující především potenciální vnější příležitosti, které mohou posílit její rozvoj i její pozici na trhu. Cílem firmy v případě příležitostí je především v jejich správné identifikaci a v jejich maximálním využití. Do příležitostí lze zahrnout rozvoj sortimentní skladby s cílem získání nových trhů, nebo jejich segmentu, nové technologie a opatření ke snižování výrobních nákladů, dotační programy atd.;
- Hrozby pro firmu (Threats), jsou faktory vnějšího prostředí, která představují možná rizika ohrožující cíle společnosti, nebo i samotnou existenci firmy. Jednání firmy v případě hrozeb musí směřovat k jejich sledování, eliminaci, popř. jejich řízení. Mezi nejzávažnější hrozby patří ztráta trhu z různých důvodů, výrazné posílení konkurence, cenová válka s konkurencí, někdy i nepříznivé legislativní změny.

Ve zpracování SWOT analýzy je nutno hledat vzájemné vazby mezi silnými a slabými stránkami, příležitostmi a silnými stránkami apod. Toto je pak možno využít pro definování a optimalizaci strategie firmy nebo i projektu. Pro rozhodování způsobu návrhu strategie nabízí SWOT analýza tyto možnosti.

- MAX – MAX strategie – maximalizace silných stránek a maximalizace příležitostí;
- MIN – MAX strategie – minimalizace slabých stránek a maximalizace příležitostí;
- MAX – MIN strategie – maximalizace silných stránek a minimalizace hrozeb;
- MIN – MIN strategie – minimalizace slabých stránek a minimalizace hrozeb.

(Veber 2009, s. 534)

PRAKTICKÁ ČÁST

Metodika práce

Postup zpracování praktické části zahrnuje následující kroky:

Analytická část

- Představení firmy Forvita s.r.o., historie firmy a formulace podnikatelského záměru;
- Analýza základních charakteristik zájmového území;
- Zpracování analýzy prostředí firmy;
  - Analýza vnějšího prostředí (širšího okolí) metodou PEST;
  - Analýza vnějšího prostředí metodou Porter (analýza odvětví);
  - Analýza vnitřního a vnějšího prostředí metodou SWOT matice.

Návrhová část

- Návrh strategie společnosti posouzením faktorů SWOT analýzy metodou MIN - MAX;
- Zpracování konkrétního návrhu výsadby sadů;
- Závěr.

1 ANALYTICKÁ ČÁST

1.1 Představení společnosti Forvita s.r.o.

Základní údaje o firmě

Datum vzniku a zápisu	29. srpna 2003;
Obchodní firma	FORVITA s.r.o.;
Sídlo firmy	Velká nad Veličkou 682, PSČ 69674 ;
Identifikační číslo	25599577;
Právní forma	Společnost s ručením omezeným;
Předmět podnikání	Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1-3 živnostenského zákona;

Statutární orgán

Jednatel	RNDr. Alžběta Slováková Velká nad Veličkou 336
Jednatel	Ing. Pavel Slovák Velká nad Veličkou 336
Způsob jednání:	Jednatel zastupuje společnost samostatně

Společníci

Společník	RNDr. Alžběta Slováková Velká nad Veličkou 336
Podíl	Vklad: 50 000.- Kč Obchodní podíl: 50%
Společník	Mgr. Iva Bartošová Smetanova 1777, Strážnice
Podíl	Vklad: 50 000.- Kč Obchodní podíl: 50%
Základní kapitál	100 000,- Kč

Ostatní skutečnosti Počet členů statutárního orgánu: 2

Počet zaměstnanců: 1

Historie společnosti

Forvita s.r.o. je společností rodinného typu. Založena již byla před 15 lety. Její podnikatelský záměr byl orientován do oblasti potravinářství s cílem výroby doplňků stravy. Než se však záměr stačil rozvinout, jeho nositel v roce 2006 zemřel. Činnost společnosti se nejdříve utlumila a poté přešla do oblasti služeb, ve které podniká dodnes. Hlavní činností společnosti jsou ekonomicko-finanční služby a technické služby pro firmu jednoho ze společníků, vykonávaná jedním pracovníkem.

Formulace investičního záměru

V současné době dorůstá a studuje nová generace vlastníků firmy.

Firma má k dispozici základní zdroje k realizaci investičního záměru, a nakoupené stavební pozemky o celkové výměře 2407 m². Firma splňuje kvalifikační i ostatní podmínky k vyřízení koncese na pálení lihu.

Sídlo společnosti Forvita s.r.o., je ve Velké nad Veličkou, střediskové obci regionu Horňácko, ležící v moravské části Bílých Karpat. Extenzivní ovocnářství a zpracování ovoce má v této oblasti a konkrétně ve Velké nad Veličkou mnohaletou tradici. Na tuto tradici navazuje náš podnikatelský záměr “Zpracování ovoce“, který zahrnuje sušení, vaření, moštování a destilaci ovoce v ovocném lihovaru, přičemž výroba destilátů má být nosnou činností firmy.

Počáteční kapacita je stanovena na výrobu 2000 l absolutního alkoholu.;

1.2 Charakteristika zájmového území (Velká nad Veličkou – část Horňácko)

Velká nad Veličkou je obec v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji na úpatí Bílých Karpat, na říčce Veličce. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1228. Na území obce žije 2919 obyvatel.

Rozloha území Velké nad Veličkou je 2590,9 ha. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 250 – 570 m n. m. Střední nadmořská výška je pak v rozmezí 300 – 400 m n. m. Nejvyšším bodem obce je vrch Háj o výšce 573 m n. m.

Sklonitost terénu se pohybuje od 0 stupňů až do 55 stupňů. Na tomto území se také nachází větší počet svahových nestabilit.

Značná část zájmového území patří do CHKO Bílé Karpaty, nejvýznamnější je pak NPR Zahrady pod Hájem o rozloze 162 ha, na které se nachází i zmíněný genofondový sad.

Struktura půdního fondu

V území Velké nad Veličkou převažuje orná půda, především v severní a západní části zájmového území. Ve východní, jihovýchodní a jihozápadní části katastrálního území Velká nad Veličkou převažují listnaté a smíšené lesy, které jsou vázány na členitý terén. V severní a jižní části se ostrůvkovitě vyskytují louky a také se zde nachází jedna ploška stálých kultur (vinice).

Na území obce dominuje půdní typ černozem, který se vyskytuje především v severní, západní a jižní části zájmového území. Ve východní a jihovýchodní části převažuje půdní typ kambizem. Ve vrcholových partiích jihovýchodní části se ostrůvkovitě vyskytuje půdní typ luviszem. Podél vodního toku Velička se vytvořil půdní typ fluvizem. Do jižní části obce Velké nad Veličkou zasahuje půdní typ hnědozem.

Podíl jednotlivých druhů pozemků v katastru Velká nad Veličkou je následující:

Zemědělská půda

- Zemědělská půda (ZP) celkem 71,6 %;
- Orná půda ze ZP 68,7 %;
- Zahrady, ovocné sady ze ZP 7,5 %;
- Trvalé travní porosty ze ZP 23,7 %;
- Lesní půda 18,3 %;
- Zastavěná plocha 2,5 %;
- Vodní plocha 1,2 %;
- Ostatní plocha 6,6 %;
- Celková výměra 2590,9 ha

Klimatické charakteristiky

Podle klimatické klasifikace spadá jižní část území obce do mírně teplé klimatické oblasti MT10, severní část obce pak do teplé klimatické oblasti T2. Jihovýchodní cíp katastrálního území Velká nad Veličkou zasahuje do mírně teplé oblasti MT9. Zájmové území se vyznačuje dlouhým a teplým létem a krátkou, mírně teplou zimou. Průměrný roční úhrn srážek v této oblasti se pohybuje kolem 500 – 600 mm, průměrné roční teploty jsou okolo 8 – 9 °C.

Charakteristika mírně teplých klimatických oblastí MT10 a MT9 a teplé klimatické oblasti T2

	MT10	MT9	T2;
▪ Počet letních dnů	40-50	40-50	50-60;
▪ Počet dnů s průměrnou tepl. 10°C a více	140-160	140-160	160-170;
▪ Počet mrazových dnů	110-130	110-130	100-110;
▪ Počet ledových dnů	30-40	30-40;	
▪ Průměrná teplota v lednu (°C)	(-2)-(-3)	(-3)-(-4)	(-2)-(-3);
▪ Průměrná teplota v červenci (°C)	17-18	17-18	18-19;
▪ Počet prům. dnů se srážkami 1mm a více	100-120	100-120	90-100;
▪ Počet dnů se sněhovou pokrývkou	50-60	60-80	40-50.

(zdroj: https://www.edpp.cz/vnv_charakteristika-zajmoveho-uzemi)

1.3 Analýzy společnosti Forvita s.r.o.

PEST analýza společnosti

K analýze vnějšího prostředí firmy jsem použil v teoretické části popsanou PEST analýzu, která zkoumá vnější prostředí podniku a faktory, které podnik ovlivňují. PEST tvoří písmena čtyř faktorů:

- P – Politické prostředí;
- E – Ekonomické prostředí;
- S – Sociální prostředí;
- T – Technologické prostředí.

Použití PEST analýzy by mělo dát odpovědi na otázky, které z uvedených faktorů mají vliv na podnik, jaké jsou možné účinky těchto faktorů a které jsou pro podnik v budoucnu nejdůležitější.

Politické prostředí

ČR je v současné době standardní demokracií. Politické prostředí se týká především politické stability, stability vlády, zákonů, daňové politiky atd. Státní moc je v ČR rozdělena na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Moc zákonodárnou představuje parlament skládající se z poslanecké sněmovny a senátu a jejich nejdůležitější činností je tvorba a schvalování zákonů. Ty nejdůležitější pro firmu jsou především živnostenský zákon, obchodní zákoník, občanský zákoník, zákoník práce, zákon o dani z příjmu, zákon o DPH a spotřební dani, zákon o ochraně životního prostředí. Od roku 2004 je Česká republika členem Evropské unie

a proto je povinná přizpůsobovat své zákony legislativě EU, což není vždy v ČR přijímáno s pochopením, protože některá zákonná rozhodnutí Evropského parlamentu postrádají opodstatnění a logiku (např. v zákazu pojmenovávání některých výrobků). Pro firmu je však rozhodující, že pokud tyto zákonné úpravy jsou zahrnuty a schváleny v zákonech ČR, musí být firmou dodržovány.

Ekonomické prostředí

Současné ekonomické prostředí v němž se firma nachází lze označit za podnikatelsky přívětivé. Významný je růst ekonomiky i HDP, provázené nejnižší nezaměstnaností v historii, což dokonce další růst omezuje nedostatkem pracovních kvalifikovaných sil. Míra inflace je přiměřená.

Mezi rozhodné faktory, které ovlivňují podnik, je možno zařadit především daně, tedy daň z příjmu, DPH, spotřební daň, dále pak míru nezaměstnanosti, minimální mzdu, měnový kurz atd. Je zřejmé, že tyto faktory ovlivňují ekonomiku firmy, někdy příznivě, někdy méně příznivě, ovšem všechny konkurenční subjekty stejně.

Rozdílné ekonomické prostředí pro firmu a firmy jiného druhu podnikání vytváří především některé umělé legislativní překážky, konkrétně například změny zákonů rozhodnuté na základě trestné činnosti ve výrobě lihu. Nejen že byla výrazně zpřísněna kontrola výroby a distribuce lihu nutnými a finančně náročnými kamerovými systémy, ale především povinností výrobce složit kauci 100 000 – 5 000 000 Kč podle objemu kolkované distribuce. Toto opatření je možno ve firmě právem považovat za znevýhodnění oproti výrobcům jiných výrobků.

Sociální prostředí

V sociálním prostředí se obvykle hodnotí faktory jako počet obyvatel, hustota osídlení, životní úroveň, vzdělanost lidí, spotřební zvyky kupujících, pracovní síla atd.

Pro charakter firmy a způsob prodeje jejích výrobků v budoucnu jsou schopny ovlivnit firmu jen některé z nich. Zájem spotřebitelů o výrobky firmy může příznivě ovlivnit růst životní úrovně, zvyšující dostupnost výrobků firmy spotřebitelům. Významně mohou ovlivnit rovněž změny spotřebních zvyků kupujících. Konzumenti destilátů stále více inklinují ke kultivované konzumaci kvalitních destilátů, byť vyšší cenové kategorie. Stále větší oblibu lze pozorovat u destilátů nižší lihovitosti s výraznými bylinnými příchutěmi. Ve vývoji spotřeby ovocných výrobků se pozitivně projevují i změny životního stylu, zvyšuje se zájem o ovocné výrobky v biokvalitě.

Firma Forvita s.r.o. je malou rodinnou firmou. Její předmět a rozsah podnikání je takový že základní činností firmy je možno v průběhu roku pokrýt kvalifikovanými rodinnými pracovníky. V podstatě sezónní charakter hlavní činnosti s určitým podílem manuální práce bude možno pokrýt zaškolenými pracovníky z řad pracujících důchodců, pracovníků se zdravotním omezením nebo i příležitostných brigádníků. Faktor pracovní síly by měl tedy na činnost firmy působit rovněž příznivě.

Technologické prostředí

Hodnocení technologického prostředí se vztahuje jednak k technologiím širšího působení, mezi něž patří především telekomunikační technologie a zejména internet, jednak k technologiím, které budou využívány ve firmě při výrobní činnosti.

Použití moderní poloautomatické technologie jedno-procesní destilace, s uzavřeným okruhem chladicí vody, využitím druhotného spalného tepla k vytápění, elektronicky řízené sušárny, jsou pozitivní faktory budoucí činnosti firmy. Nejmodernější technologie obou oblastí dávají záruku optimálních technologických podmínek produkční činnosti firmy, rozvoje firmy a schopnosti jejího udržení i v dlouhodobém horizontu.

Shrnutí analýzy

PEST analýza vyhodnocuje vliv vnějšího prostředí na firmu s různou vahou. V politickém prostředí je vliv na všechny firmy stejný. Ekonomické prostředí znevýhodňuje analyzovanou firmu přísnější legislativou a finančními kaucemi. Sociální prostředí z hlediska pracovních sil je pro firmu příznivé a příznivým vlivem působí rovněž technologické prostředí technicky nenáročnou poloautomatickou technologií.

Analýza společnosti metodou Porter

V teoretické části popsany Porterův model pěti sil, hodnotí pět základních faktorů a to, konkurenti v odvětví, potenciaální konkurenti, zákazníci, dodavatelé, substituty.

Konkurenti v odvětví

V České republice je asi 650 pálenic. Jejich největší koncentrace je na Moravě (2/3), 90% z nich tvoří tzv. pěstitelské pálenice působící v jednotlivých regionech. Tyto nelze považovat za skutečnou konkurenci pro naši firmu, protože mají pouze regionální dosah. Významnou část konkurence tvoří jen několik desítek lihovarů, které největší část ovoce zpracovává na destiláty. Rozložení konkurence je po celé republice.

Naše firma skutečnou konkurenci zatím přímo nepocítuje, protože působí a vyhodnocuje svoji situaci ve fázi investičního záměru. Hodnocení síly konkurence se zaměřuje jen na lihovary v bezprostředním okolí sídla firmy, konkrétně na Moravu.;

Za nesrovnatelnou konkurenci je možno považovat průmyslového výrobce destilátu – firmu Jelínek Vizovice. Mezi objektivně porovnatelné je možno zařadit pouze menší, obvykle rodinné lihovary.

Pro naši firmu je nejvýznamnějším konkurentem firma ŽUSY s.r.o. (rodinný lihovar Žufánek) z Boršic u Blatnice, která je ve vzdálenosti asi 20 km od sídla naší firmy. Její výrobní kapacita současně s kaucí pro značení lihu je 25000 l absolutního alkoholu. Firma disponuje 15 ha vlastních ovocných sadů a zkušenostmi za 18 let její existence. Kromě klasických ovocných destilátů vyvinula pod svojí značkou i jiné lihoviny, např. absinth a především gin, čímž výrazně doplňuje prodejní sortiment nebo i ztráty z případné neúrody ovoce. Její obchodní síla je velice silná, bez problému vyprodává své roční šarže kvalitního alkoholu. Tyto aspekty nám tedy naznačují, že firma ŽUSY s.r.o. bude pro nás jedním z největších konkurentů.

Dalším významným konkurentem v budoucnu se může stát i ovocný lihovar Veselý Grunt, v Janově na Valašsku. Svoji činnost zahájil teprve nedávno v roce 2014. Disponuje s 20ha ovocných sadů ekologicky pěstovaného ovoce. Zaměřuje se výhradně na 100% čisté popř. jedno-druhovému destilátu pěti ovocných druhů (slivovice, jabkovic, hruškovice, višňovice a meruňkovic). Tento lihovar má vlastní kompostárnu a zpracovává všechny palírenské odpady na kompost, který sám využívá ve vlastních sadech. Pro krátkost jeho existence nelze zatím vyjádřit, jakou konkurenční silou vůči nám disponuje.

Jako třetího konkurenta pro naši firmu, je možno zařadit Lihovar Lžín, který původně vyráběl surový líc z brambor. V roce 1971 byl přebudován na ovocný lihovar. V dnešní době vyrábí kompletní řadu ovocných destilátů doplněnou také o vínovici a pivovici. Vzhledem k nedostatku dalších informací, jeho konkurenční sílu vůči naší firmě nelze posoudit.

Posledním zmiňovaným konkurentem je Žešovská pálenice, která byla v roce 2002 upravena na ovocný lihovar (Distillery Kleiner). Jejím specifikem je malosériová výroba velmi jemných a kvalitních destilátů použitím speciální dlouhodobé zrači technologie v kameninových nádobách. Zaměřuje se také na zpracování divokého ovoce z přírody. Díky jeho výrobkům v designových lahvích je velmi uznávanou značkou i v zahraničí. Může, proto své výrobky prodávat za relativně vysoké ceny. Vzhledem k jeho specifickému charakteru výroby a segmentu trhu je pro naši firmu menší konkurencí.

Z přehledu uvedené konkurence je zřejmé, že naše konkurenční síla se musí odvíjet od kvalitní výroby přiměřené ceny a nabídkou speciálních produktů méně zastoupených na českém trhu.

Potencionální konkurenti

Potencionální konkurenci nelze nikdy vyloučit, stejně jako nelze očekávat její větší rozmach. Menší zájem v podnikání, v ovocnářství a průmyslového zpracování ovoce spočívá v řadě bariér, které tento typ podnikání provází. Klasické ovocnářství je u nás jen minimálně dotováno, dotační programy na zpracování ovoce lze vymezit jen pro již zavedené zemědělské a potravinářské podniky, výroba lihu (destilace) není dotována vůbec a navíc je provází řada legislativních omezení a překážek. Na výrobu lihu je nutno vyřídít koncesi a každý začínající podnikatel v tomto odvětví, který chce prodávat své výrobky, musí zaplatit kauci v rozsahu 100 000,- Kč až 5 000 000,- Kč, opravňující jej k nákupu kontrolních pásek na značení prodaného alkoholu v rozsahu 2 000 litrů, 25 000 litrů a více jak 25 000 litrů absolutního alkoholu. Vlastní výroba lihu podléhá přísnému kontrolnímu systému včetně kamerové online kontroly lahvování a adjustace lahví. Všechny tyto omezující podmínky tlumí růst potencionální konkurence.

Zákazníci

První skupinou zákazníků by měli být především přímí spotřebitelé firemních produktů. Možností koupě firemních produktů bude několik. V první řadě bude možno koupit produkty ve firemní prodejně, k dostání budou i na příležitostných farmářských trzích a biotrzích. Rozhodný prodej přímým spotřebitelům by měl být prostřednictvím zřízeného internetového obchodu.

Druhou skupinu zákazníků by měli tvořit především hotely, restaurace, kluby, podniky zábavního charakteru, popř. menší obchodní řetězce. Vzhledem k širokému portfoliu zákazníků se očekává vyrovnaná prodejní bilance, ztrátu jednotlivého odběratele lze nahradit vyhledáním odběratelů nových.

Dodavatelé

Většina ovocných lihovarů zpracovává suroviny lokálního charakteru. K nákupům z větších vzdáleností popř. dovozu, sahá výrobce jen výjimečně. Totéž by mělo platit i v případě naší firmy.

Dodavatelé základní suroviny, tedy ovoce se budou prezentovat především z řad drobných pěstitelů ovoce, zahrádkářských spolků, menších ovocnářských farem, výjimečně obchodních organizací obchodujících s ovocem. Vzhledem k poměrně vysokému počtu především drobných dodavatelů, může firma počítat s poměrně vysokou vyjednávací schopností, jak v oblasti cen, tak v oblasti množství.

Substituty

Obecně je možno považovat za substituty produkty, které se svými vlastnostmi nebo nižší cenou pro zákazníky stanou zajímavější a vyhledávanější. Vzhledem k tomu že, čisté ovocné destiláty obvykle ve vyšší cenové kategorii konzumují spotřebitelé finančně lépe zabezpečeni a při významných příležitostech, nehrozí v případě našich ovocných destilátů masová náhrada, méně kvalitními a levnějšími substitučními produkty.

Svoji roli v některých případech může sehrát jen chuťová obliba nového náhradního produktu, méně pak jeho cena.

Z posouzení konkurence v odvětví vyplynulo, že charakter surovinové základny a následná destilace může způsobit i úplné vyprodání roční šarže destilátu. Síla naší firmy bude pak spočívat ve schopnosti náhrady takového výrobku jiným druhem destilátu, popř. i jiným druhem kvalitního alkoholu.

Shrnutí analýzy

Z výše uvedené analýzy Porter vyplývá, že největší negativní silou působí na firmu stávající, zavedená konkurence a to zejména v počátku zahájení provozu, kdy se velmi nepříznivě projevuje vliv počátečních kaucí na výrobu lihu a doba odležení destilátu před jeho prodejem. Vliv potenciální konkurence, vyjednávací síly s dodavateli i zákazníky a nakonec i vliv substitučních výrobků lze označit za méně významný ve srovnání s působením konkurence.

SWOT analýza společnosti

Podle metodiky pro SWOT analýzu popsané v teoretické části práce, jsem k analýze vnitřního prostředí použil SWOT matici, která hodnotí informace o současné vnitřní situaci podniku ve fázi realizace investičního záměru formou silných a slabých stránek podniku. Současně hodnotí vnější prostředí vztahující se k budoucím příležitostem na trhu a také hrozbám ohrožujícím konkurenceschopnost podniku.

Silné stránky

Mezi silné stránky je možno zařadit především skutečnost že firma je rodinnou firmou s rozhodujícím podílem rodinných příslušníků, kteří budou zajišťovat nejvýznamnější vnitropodnikové činnosti, jako řízení a ekonomiku výroby, nákup, prodej a vývoj nových výrobků. Od nich lze očekávat společné směřování k prosperitě firmy.

Mezi silné stránky patří rovněž realizace záměru v oblasti se silnou tradicí v pěstování ovoce a jeho zpracování. Poté co byly "socialistickým hospodařením" ovocnářské aktivity potlačeny a zpracovatelské kapacity úplně zrušeny, lze znovu po obrodě ovocnářství očekávat i zájem obyvatel regionu o službu zpracování ovoce.

Silnou stránkou firmy bude po realizaci záměru i použití nejmodernější výrobní technologie s nízkými produkčními náklady, umožňující poloautomatickou výrobu kvalitních produktů.

Za silnou stránku také lze považovat způsob zásobování výroby základní surovinou. Firma si klade za cíl zpracování ovoce regionu z nepříliš vzdáleného okolí, proto lze vzhledem k menším vzdálenostem očekávat i nižší distribuční náklady.

Za silnou stránku je možno považovat i technologickou nenáročnost vlastní výroby, nevyžadující žádné specifické postupy.

Slabé stránky

Protože se jedná o fázi realizace investičního záměru a současně první pracovní poměry některých mladých rodinných příslušníků, i když vystudovaných v oboru, bude činnost firmy v počátku jistě trpět nedostatkem jejich pracovních zkušeností, což je možno považovat za jednu ze slabých stránek podniku.

Slabou stránkou je rovněž vlastně sezonní výrobní činnost, z toho vyplývající nerovnoměrné zatížení kmenových pracovníků v průběhu roku a současně nákladová a částečně i příjmová nerovnoměrnost.

Za slabou stránku v počáteční fázi výroby lze považovat i nedostatek vlastních zdrojů. Před zahájením výroby je nutno uhradit "lihovarnickou kauci" a nakoupit všechny suroviny k výrobě. Lihovarnické výrobky je možno prodávat až po době odležení.

Další slabou stránkou podniku je nákup surovin k výrobě. Před zahájením sezóny bude nutno teprve vytvořit okruh stálých dodavatelů. I poté však bude rozsah jejich dodávek a zejména výše dodavatelské ceny závislá na případných nepříznivých vlivech počasí a z toho vyplývající případné neúrody ovoce.

Slabou stránkou zejména v době zahájení provozu nové investice bude i absence prodejní sítě, jejíž vybudování si vyžádá delší čas. Nejdříve je možno využívat internetový prodej přímým spotřebitelům a poté intenzivní obchodní aktivitou postupně budovat v rámci ČR obchodní síť.

Významnou slabou stránkou je i absence webových stránek s výrobkovou reklamou a jejich protažení do internetového e-shopu.

Zvlášť závažnou slabou stránkou je příprava lihovarské výroby. Velkou péčí je nutno věnovat procesu kvašení ovoce, který na samém počátku definuje kvalitu konečného produktu.

Příležitosti

Nejméně náročnou příležitostí je příprava webových stránek firmy s informacemi o firmě, reklamou na její výrobky a e-shopem výrobků k termínu zahájení prodeje.

Do budoucna je nutno realizovat opatření ke stabilizaci cenové hladiny a rentability výrobků a to ve formě snižování výrobních nákladů na nákup surovin. Příležitostí a současně nezbytností je rozšíření surovinového i výrobkového portfolia, což umožní rozšíření zpracovacího cyklu na delší období roku a současně bude schopno eliminovat případné dodávky hlavní suroviny, tedy ovoce.

Jednou z příležitostí je i časové rozložení realizace investičního záměru posunem realizace klasického zpracování ovoce sušením, vařením, moštováním, a po získání statutu potravinářského podniku se pokusit o zařazení do některého dotačního titulu. Příležitostí k alespoň částečné tvorbě finančních zdrojů ke krytí nákladů počátečního rozjezdu výroby je zřízení služby tzv. "pěstitelského pálení", která je snadno realizovatelná bez dalších mimořádných nákladů.

Hrozby

Za jednu z hrozeb považujeme riziko legislativních změn a zpřísnování zákonných podmínek pro výrobu a distribuci lihu, k němuž již v minulosti několikrát došlo, ovšem bez očekávaného výsledku. Stejně negativně v ekonomice firmy by mohli působit i případné zákonné změny s hypotetickou snahou snížení spotřeby alkoholu, např. zvyšováním spotřební daně nebo zvláštní sazbou DPH.

Další hrozbou by mohla být "konkurenční cenová válka" v důsledku nasycenosti trhu shodnými výrobky. Postavení již dlouhodobě zavedených konkurenčních výrobců by bylo

silnější a ekonomicky únosnější, zvláště když tyto konkurenční podniky disponují vlastní surovinovou základnou, tedy ovocnými sady.

Hrozbou by se mohla stát také zahraniční konkurence, která svými výrobky zásobuje potravinové řetězce, v nichž jsou v rámci nabídkových akcí pak prodávány za relativně nízké ceny.

Neméně silnou hrozbou je sezonní ztráta surovinové základny, ovoce. V důsledku nepříznivých meteorologických podmínek může celá produkce zájmové oblasti zmrznout a náhrada takového množství ovoce z jiných oblastí či dovozu by mohla být ekonomicky neúnosná.

Hrozbou v počátečním období výrobní činnosti je i riziko minimálních tržeb a neschopnost krytí provozních nákladů podniku. Produkty lihovaru je totiž možno prodávat nejdříve po roce od data jejich výroby.

SWOT matice

Tabulka 1: SWOT

	Silné stránky	Slabé stránky
<p>V N I T Ř N Í</p> <p>Prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> • atmosféra rodinné firmy • ovocnářská tradice • regionální surovinový dosah s nižšími náklady • moderní poloautomatická a nízko nákladová technologie • technologická nenáročnost výroby 	<ul style="list-style-type: none"> • malé zkušenosti řídicích pracovníků • převážně sezónní činnost • nedostatek vlastních zdrojů • vyšší náklady nákupu surovin • neexistence prodejní sítě • absence reklamy • vyšší náročnost přípravy výroby
	Příležitosti	Hrozby
<p>V N Ě J Š Í</p> <p>prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> • reklama a e-shop • snižování nákladů na suroviny budováním vlastní surovinové základny • rozšíření surovinového a výrobního portfolia • využití dotačního titulu • realizace pěstitelského pálení • snížení energetické náročnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • nečekané neopodstatněné a zatěžující legislativní změny • nepříznivý vliv meteorologických podmínek • cenová válka domácí konkurence • silné postavení zahraniční konkurence • nízká úroveň tržeb pro krytí provozních nákladů

(zdroj:autor);

Shrnutí analýzy

Uvedená strategie. SWOT matice vyjadřuje skutečné vztahy mezi vnitřním prostředím firmy a jejím vnějším prostředím, na základě kterých bude v návrhové části zpracován konkrétní návrh.

Budoucí stav firmy po realizaci investičního záměru určují silné stránky firmy, jejichž částí může však disponovat i konkurence. Proto nemají samotné silné stránky dostatečnou sílu k eliminaci slabých stránek firmy. Aby bylo možno potlačit slabé stránky, projevující se především v nedostatku vlastních zdrojů a vysokých výrobních nákladech ve srovnání s konkurencí, je naprosto nezbytné využít všech příležitostí ke změně tohoto stavu.

Realizace všech nebo alespoň větší části příležitostí, může ve značné míře kompenzovat, nebo i odstranit většinu slabých stránek firmy a současně vytvořit i bariéry proti některým neočekávaným hrozbám.

2 NÁVRHOVÁ ČÁST

2.1 Návrh strategie společnosti Forvita s.r.o.

Z vyhodnocení slabých stránek SWOT matice je zřejmé, že největším rizikem pro zahájení provozu lihovaru bude nedostatek vlastních zdrojů. Hlavním problémem je, že vyrobené destiláty je možno začít prodávat až po minimálně jednoleté až dvouleté době odležení. To znamená, že na první dvě destilační sezóny bude nutno nakoupit suroviny a uhradit výrobní náklady, aniž by bylo možné vyrobené destiláty dát do prodeje.

Významnou slabou stránkou firmy budou ve srovnání s konkurencí vyšší výrobní náklady způsobené nákupem všech surovin. Aby bylo možno do budoucna zajistit konkurenceschopnost firmy, je třeba hledat všechny možnosti ke snížení výrobních nákladů. Vlastní řešení pak spočívá ve využití příležitostí, které tvoří základ vlastního návrhu strategie společnosti. K vyhodnocení situace a návrhu strategie byla použita jedna ze čtyř výše uvedených strategických možností v teoretické části, konkrétně metoda MIN – MAX, tedy eliminace slabých stránek reálnými příležitostmi.

Nedostatek finančních zdrojů a postupné snižování výrobních nákladů je nutno zajistit realizaci následujících opatření, které jsme již zmínili v příležitostech výše řešené SWOT matice:

V krátkodobém horizontu

- 1) Provoz lihovaru zahájit činností pěstitelské pálenice, jejichž okamžité tržby jsou schopny posílit finanční bilanci firmy;
- 2) Vlastní kapacitu lihovaru na dvě sezóny omezit na výrobu zkušebních šarží jak z běžného ovoce, tak také z divokého přírodního ovoce a destilovatelných bylin;
- 3) Již ve vlastní realizaci záměru vytvořit podmínky k úspoře energií, druhé nejvyšší nákladové položce (spalinový výměník, vytápěcí kotelna na ovocné pecky, popř. solární systém).

V dlouhodobém horizontu

- 1) Budovat vlastní surovinovou základnu výsadbou ovocných sadů s cílem snížení výrobních nákladů na výrobu ovocných destilátů a tím zvýšení konkurenceschopnosti nižší výrobní cenou;

- 2) Výrobní portfolio lihovarnické výroby rozšířit o výrobky z jiných surovin než je ovoce. Opatření sleduje náhradu výpadků z neúrody ovoce provázené zvyšováním jeho ceny, zvýšení konkurenceschopnosti udržením plánovaného objemu výroby, nebo i jeho zvýšením v závislosti na možnostech vyšší kauce.

Z výše uvedeného vyplývá, že jednotlivá opatření strategie jsou zaměřena především na řešení platební bilance firmy v počátku zahájení provozu, dlouhodobá opatření řeší pak do budoucna její ekonomickou efektivnost a konkurenceschopnost.

2.2 Návrh výsadby sadů

Jedním ze strategických cílů v dlouhodobém horizontu je výsadba ovocných sadů, která by měla zajistit ve firmě snížení nákladů na nákup surovin.

K účelu výsadby sadů disponuje firma dvěma pozemky. První z nich v části Valcha (místní název) má výměru 4637m² při využitelném rozměru 26x172m. Druhý pozemek v části Horní Brnovské (místní název) má výměru 15400m² s využitelným rozměrem 96x105m. Oba pozemky se nachází v CHKO Bílé Karpaty, mají jihozápadní orientaci, a jsou asi jen 500m vzdáleny od sebe.

Z obecně definovaných charakteristik zájmového území, uvedených v části 2.1.2, je možno pro pozemky, ve výše uvedené lokalitě, stanovit tyto konkrétní základní charakteristiky výsadby:

- Průměrná nadmořská výška 300m n. m.;
- Klimatická klasifikace MT9;
- Průměrný roční úhrn srážek 500 – 600mm ;
- Průměrná roční teplota 8 – 9 C°;
- Půdní druh orná půda, sad;
- Odpovídající ovocné druhy: jabloně, hrušně, slivoně;
- Konkrétní ovocné odrůdy: staré a krajové odrůdy dle nabídky ovocné školky.

Dále firma předpokládá výsadbu extenzivních sadů s nižšími pořizovacími a udržovacími náklady a delší životností výsadby. Rovněž požaduje maximálně možné využití starých nebo krajových odrůd.

Výběr odrůd pro výsadbu bude v následujícím proveden v příloze uvedeném přehledu starých a zachovaných odrůd, se zaměřením na účel použití a také na sortiment ovocných dřevin ovocné školky v Bílých Karpatech, orientované na výpěstky starých a krajových odrůd.

Sad „Horní Brnovské“

Pozemek pro sad „Horní Brnovské“ se nachází ve vzdálenosti asi 500 m od východní obytné části obce. Dostupný je po zpevněné polní komunikaci. Z východní strany je chráněn borovicovým lesíkem, na západ je otevřený směrem k obci. V minulých letech byl pozemek plně zemědělsky obděláván, posledních 20 let je již jen zatravněný s pravidelnou roční sečí. Do budoucna je plánováno jeho užívání jako oplocené ovocné zahrady.

Určen je výhradně pro výsadbu slivoní. Ve sponu 7x5m bude vysazeno 315 stromů (15 řad x 21 stromů) v následujících odrůdách:

1. 210 ks odrůdy Durancie, čtvrtkmen, podnož myrobalán.

Stará odrůda s největším výskytem právě na Hornácku. Plody fialovo-modrého zbarvení, střední velikosti. Dužnina, žlutavě zelená, šťavnatá, sladká s typickým aroma, nelze oddělit od pecky. Odrůda je tolerantní k šarce. Používá se především k výrobě povidel a aromatického destilátu – slivovice. (Tetera et.al. 2006, s. 212-213)

Obrázek 1: Slivoní odrůdy Durancie

(zdroj: http://www.zahradnictvi-trebic.cz/cze/index.php?action=catalogue_detail&id=1501)

2. 105 ks odrůdy Top-Taste, čtvrtkmen, podnož myrobalán.

Německá švestka s tmavě modrými plody s vysokým obsahem cukru. Má harmonickou a aromatickou chuť podobnou Domácí švestce. Pěstitelsky je odrůdou tolerantní k šarce, rovněž netrpí houbovými chorobami, není náročná na stanoviště, spolehlivě plodí i v chráněných okrajových oblastech. Je vhodná ke konzervaci, sušení a díky vysoké cukernatosti i k pálení destilátů. (Blažek, Kneifl 2014, s. 66)

Obrázek 2: Slivoň odrůdy Top-Taste

(zdroj: <http://www.ekozahradnictvi.cz/produkt/slivoň-toptaste/>)

Finanční náklady výsadby

Tabulka 2: Finanční náklady výsadby sadu Horní Brnovské

Položka	Cena / Jednotka; Kč	Cena vč. DPH; Kč
Nákup dřevin – 210 ks Durancie; 105 ks Top-Taste	170 200	35 700 21 000
Dovoz dřevin	6000	6000
Příprava stanoviště	7000	7000
Výsadba dřevin vč. kůlu, obalu, chrániči proti okusu	220	69 300
Zálivka po dobu tří let	150	47 250
Kontrola, opravy úvazků a chráničů, výchovný řez	150	47 250
Celkem:315 stromů		233 500

(zdroj: autor)

Sad „Valcha“

Pozemek pro sad „Valcha“ je svažité, ze severovýchodní strany chráněný a plně otevřený na jihozápad. V minulosti byl obděláván drobnými zemědělskými vlastníky, v dobách „socialistického“ hospodaření byly pozemky v této části sloučeny a na místě byl vysazen sad slivoní, jehož ovoce bylo zpracováváno destilací. Dnes jsou stromy již zestárlé a zarostlé náletovými dřevinami. Před výsadbou musí být proto pozemek vykácen, vyčištěn od náletových dřevin a zkulturnován. S oplocením není uvažováno. Dostupnost sadu je po zatravněné komunikaci na okraji pozemků.

Určen je pro výsadbu jádřovin jabloní a hrušní.

Jabloně ve tvaru polokmen budou vysazeny ve sponu 8 x 8m.

Hrušně ve tvaru čvrtkmen budou vysazeny ve sponu 7 x 8m.

Vysazeno bude celkem 66 stromů, z toho 24 jabloní a 42 hrušní (3 řady x 22 stromů) v sortimentu:

1. 15 ks odrůdy Jadernička moravská, polokmen, podnož jabloňový semenáč.

Stará moravská podzimní až zimní odrůda se šřavnatými středně žlutými plody s načervenalým líčkem, velmi dobré a příjemné kořenité chuti. Stromy rostou silně, plodit začínají později, zpočátku pravidelně, později střídavě. Ovoce má mnohostranné použití, výborně se hodí ke zpracování – moštování, sušení, výrobu povidel i výrobu destilátů. (Tetera et.al. 2006, s. 122-123)

Obrázek 3: Jablň odrůdy Jadernička moravská

(zdroj: <https://www.zahradnictvi-aronie.cz/Jadernicka-Moravska-Jablon-zimni-d117.htm>)

2. 9 ks jabloní odrůdy Panenské české, polokmen, podnož jabloňový semenáč.

Stará česká podzimně zimní odrůda s malými červenými plody, s bílou navinule sladkou a příjemnou aromatickou chutí. Odrůda je vysoce odolná mrazu a chorobám. Je vhodná především na moštování, výrobu povidel a pálenky. (Tetera et.al. 2006, s. 99)

Obrázek 4: Jablň odrůdy Panenské české

(zdroj: <https://www.ireceptar.cz/zahrada/uzitkova-zahrada/vysadba-jabloni-vyzkousejte-osvedcene-rane-i-pozdni-odrudy/>)

3. 3 ks hrušní odrůdy Charneuská, čtvrtkmen, podnož hrušňový semenáč.;

Stará belgická podzimní odrůda, plody jsou zelenavé až žluté, dužnina je nažloutlá, jemná, šťavnatá, chutná sladce, kořenitě. Použití se pro pálení a zejména sušení. Místně zvaná též "Fíkovka". (Tetera et al. 2006, s. 160)

Obrázek 5: Hrušeň odrůdy Charneuská

(zdroj: <http://www.stareodrudy.org/img/photo/53.jpg>)

4. 9 ks hrušní odrůdy Jačmenka, čtvrtkmen, podnož hrušňový semenáč

Krajová letní odrůda Bílých Karpat velmi odolná a nenáročná, vhodná do všech poloh. Plody jsou střední, žlutozelené barvy, dužnina je šťavnatá, jemně kořenitá, s výrazným hruškovým aroma. Zraje v polovině srpna, je využívána především pro aromatický destilát popř. sušení. (Tetera et al. 2006 s. 178)

Obrázek 6: Hrušeň odrůdy Jačmenka

(zdroj: <http://www.stareodrudy.org/ovocny-strom/ja%C4%8Dmenka-syn-majdalenka/95.html>)

5. 30 ks hrušní odrůdy Williamsova, čtvrtkmen, podnož hruškový semenáč.

Stará anglická odrůda, větší plody žluté barvy, dozrávající koncem srpna. Dužnina je bílá, šťavnatá, mimořádně jemná. Chut' je sladká, navinulá, kořenitá s příjemnou vůní. Je využívána ke konzumu, kompotování a zejména pro výrobu aromatizovaných pálenek. (Tetera et al. 2006, s. 169)

Obrázek 7: Hrušeň odrůdy Williamsova

(zdroj: <http://www.stromky-ruze.cz/WILLIAMSOVA-letni-hrusen-p-c-caucasica-stromek-v-kvetinaci-d100.htm>)

Finanční náklady výsadby

Tabulka 3: Finanční náklady výsadby sadu Valcha

Položka	Cena / Jednotka Kč	Cena vč. DPH Kč
Nákup dřevin: 24ks jabloň	200	4800
42ks hrušeň	170	7140
Dovoz dřevin	1600	1600
Příprava stanoviště, kácení starých stromů	15000	15000
Výsadba dřevin, kůl, obal, chránič proti okusu	220	14520
Zálivka po dobu 3 let	150	9900
Kontrola, oprava úvazku a chráničů, výchovný řez	150	9900

(zdroj: autor);

ZÁVĚR

Bakalářská práce mapuje historii ovocnářství Bílých Karpat až do současnosti, kdy se začínají obnovovat a rozvíjet ovocnářské tradice této oblasti.

Cílem práce bylo identifikovat druhy a odrůdy ovoce pro navrhovanou výsadbu sadů firmy Forvita s.r.o.

V teoretické části je pro základní orientaci nejdříve uvedena historie ovocnářství jihovýchodní Moravy. Ve formě mnohaletých poznatků ovocnářů jsou pak podchyceny obecné pojmy a základní charakteristiky ovocnářství jako podklad pro definování obsahu návrhové části.

Protože rozvoj ovocnářských tradic Bílých Karpat je prezentován v této práci prostřednictvím firmy působící v zájmové oblasti, začíná analytická část v praktické části bakalářské práce analýzou prostředí této firmy. Situace vnějšího i vnitřního prostředí je podrobně popsána PEST analýzou, Porterovým modelem pěti sil a následně i SWOT analýzou s maticí jako základ pro návrh strategie firmy.

Návrh odrůd pro konkrétní výsadbu sadů byl proveden výběrem z kapitoly o ovocnářské současnosti a zachovaných odrůdách ovoce v zájmové oblasti, uvedené v příloze, a současně charakteristik zájmového území, konkrétně dvou pozemků firmy Forvita s.r.o. ve Velké nad Veličkou.

Návrhová část řeší dva základní úkoly a to jednak vlastní návrh strategie firmy a ze strategie pak vyplývající cíl práce, což je návrh výsadby ovocných sadů firmy.

V části návrhu výsadby ovocných sadů jsou obecně platné ovocnářské charakteristiky porovnávány s konkrétními charakteristikami vybraných pozemků a společně s výběrem zachovaných odrůd ovoce v této oblasti byla navržena vlastní výsadba sadů, jak v druhu, sponu a tvaru výsadby, tak také ve stanovení počtu stromů a konkrétních odrůd. Součástí návrhu je také vyčíslení předpokládaných finančních nákladů na realizaci záměru.

POUŽITÉ ZDROJE

- BLAŽEK, J. et al. 1983. Tržní ovocnářství. Státní zemědělské nakladatelství, 1983. publikace č. 3620. 07-101-83-04/44
- BLAŽEK, J., Kneifl, V. 2014. Pěstujeme slivoně. Praha: Nakladatelství Brázda. ISBN: 978-80-209-0403-4
- BOČEK, S. a kol. 2008. Ovocné dřeviny v krajině. Sborník přednášek a seminárních prací. Hostětín 2008. ISBN: 978-80-904109-2-3. Dostupné také na:
<http://www.veronica.cz/publikace-ke-stazeni?i=60>
- ČERNÍK, Václav, Ludvík VEČEŘA a Otto BOČEK, 1961. *Hrušky: Malá pomologie 2*. SZN – Státní zemědělské nakladatelství
- DVOŘÁK, Antonín, 1980. *Pěstování Jabloní*. SZN – Státní zemědělské nakladatelství. ISBN 07-101-80
- HRDOUŠEK, et al. 2016. Milión stromů. Nakladatelství Brázda. ISBN: 978-80-87387-40-5. Dostupné na: http://www.milionstromu.cz/images/dokumenty/Prirucka_ovoce_ver24-102016.pdf
- LOKOČ, et al. 2013. Pěstování ovocných dřevin a keřů, Vzdělávací texty, Dostupné na: http://ovoce.hlucinsko.eu/4web/soubory/vzdelavaci_material_web.pdf
- MAREČEK, F., 2001. *Zahradnický slovník naučný*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací. 3. díl CH – M. ISBN 80-85120-62-3.
- Tetera, et al. 2006. Ovoce Bílých Karpat. Základní organizace ČSOP Bílé Karpaty. Veselí nad Moravou, 2006. ISBN: 80-903444-5-3
- TICHÁ, Ivana a Jan HRON, 2002. *Strategické řízení*. Praha: Credit. ISBN 80-213-0922-9
- VACHÚN, Z. 1996. OVOCNICTVÍ – Podnože ovocných dřevin. Mendlova zemědělská a lesnická universita v Brně. Zahradnická fakulta v Lednici. ISBN: 80-7157-217-9
- VEBER, Jaromír, 2009. Management: základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita. 2., aktualiz. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-274-1

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Slivoň odrůdy Durancie	44
Obrázek 2: Slivoň odrůdy Top-Taste.....	45
Obrázek 3: Jabloň odrůdy Jadernička moravská	47
Obrázek 4: Jabloň odrůdy Panenské české	48
Obrázek 5: Hrušeň odrůdy Charneuská.....	49
Obrázek 6: Hrušeň odrůdy Jačmenka	50
Obrázek 7: Hrušeň odrůdy Williamsova	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: SWOT	41
Tabulka 2: Finanční náklady výsadby sadu Horní Brnovské	46
Tabulka 3: Finanční náklady výsadby sadu Valcha.....	51

PŘÍLOHY

Příloha 1: Přehled starých a zachovaných odrůd zájmové oblasti Horňácko.

Současný stav regionálního ovocnářství na Horňácku výstižně popisuje níže uvedený zdroj v materiálu Sedm tváří ovocnářství.

Podrobnější popis zachovaných starých a krajových odrůd je zaměřen již na zájmovou část Bílých Karpat Horňácko se střediskovou obcí Velká nad Veličkou, kde je sídlo firmy Forvita s.r.o., zájemce o výsadbu vlastních sadů. Přehled slouží k výběru ovocných druhů k výsadbě ovocných sadů.

Mapování Horňácka začalo již koncem 80. let dvacátého století a prakticky pokračuje nepřetržitě dodnes. O nalezených odrůdách se vede pečlivá dokumentace. Je to dokonce zákres do leteckého snímku, fotografie atd. V neposlední řadě je důležitá i záchrana stromů v jejich lokalitě a výsadba do genofondového sadu.

Na Horňácku bylo nalezeno kromě starých odrůd jabloní, hrušní, slivoní, velké množství místních, dosud nepopsaných typů. Mimo to se zde vyskytují i další druhy ovoce, jako jsou ořešáky, třešně, višně nebo dřiny. Mezi nejdůležitější a nejzajímavější typy patří níže uvedené a krátce popsané odrůdy, odborně a úplně pomologicky popsané zdrojem. (Tetera et al. 2006, s. 128)

Bílé Karpaty patří mezi málo míst v České republice, kde se ještě dají nalézt staré a místní odrůdy ovocných dřevin. Oblast je bohatá hlavně na ojedinělé místní typy slivoní a hrušní.

Protože v řadě případů jsou staré sady, kde právě většinu starých odrůd najdeme, ohroženy (ať již stářím, nedostatkem údržby a péče, čím dokonce hrozí skácení), už od počátku mapování jsou tyto vymizením ohrožené odrůdy pěstovány v tzv. genofondových sadech.

První z nich vznikl v roce 1991 ve Velké nad Veličkou a je součástí Národní přírodní rezervace (NPR) Zahrady pod Hájem. Vytvoření genofondové plochy v tomto území vyplynulo z jeho historického vývoje bez narušení původního rázu krajiny a je v souladu péče této NPR. Zájmová plocha leží ve střední části NPR, má jihozápadní expozici, svažitosť do 10 stupňů. V prvním roce byly vysázeny podnože hlavně pro jabloně, hrušně a slivoně. Postupně byly naroubovány zmapované staré a krajové odrůdy, především z oblasti Horňácka. Záměrem tohoto projektu byla nejen záchrana starých odrůd, ale i názorná ukázka místním obyvatelům, že lze hospodářsky využít opuštěné a hlozím zarostené louky v této rezervaci. Nyní je na ploše asi 2,5 ha vysázeno přes 450 stromů, jabloní, hrušní, slivoní a v menší míře i dalších ovocných druhů. (Tetera et al. 2006, s. 132)

Jabloně

Jadernička moravská – vyskytuje se v mnoha typech a variantách, její semenáče si většinou zachovávají původní charakteristické vlastnosti. Je vynikající kmenotvornou odrůdou, její selekce a kříženci tvoří část sortimentu generativně tvořených podnoží pro vyšší tvary odrůd jabloní. Trpí strupovitostí a v teplejších oblastech i padlím. Je to typická lokální odrůda na Moravě. První písemná zmínka o ní je z roku 1764, kdy již na Valašsku existovaly letité stromy. Stromy rostou zdravě, středně až bujně. Staré stromy vytvářejí kulovité a husté koruny s převislými větvemi. Vysokokmeny začínají plodit po 10-15 letech a jsou úrodné. Ovoce má všestranné použití, hodí se k přímému konzumu, na moštování, sušení, výrobu povidel, vína a destilátů. Z teplejších a úrodnějších oblastí je mošt příliš sladký a nevyvážený kyselinami. (Tetera et al. 2006, s. 122-123)

Barynáč – zimní odrůda průměrné chuti a s tuhou dužninou. Plod je líbivého, méně obvyklého tvaru, barvy tmavé hnědočervené, většinou kulovitý, k jedné straně sražený. Je vhodný k přímému konzumu a sušení. (Tetera et al. 2006, s. 114)

Kočičí hlavy – nejvíce se vyskytuje v okolí Velké nad Veličkou. Stromy rostou velmi dobře, plody i listy trpí strupovitostí jabloně. Plod je kulovitý, až ploše kulovitý, tmavé trávově zelené barvy, chuť je sladce hořká. Vzhledem je podobná “Simirenkově renetě“, ukrajinské lokální odrůdě, popsané již roku 1900. Chuťově však nedosahuje její kvality. (Tetera et al. 2006, s. 129)

Zárostopka – vyskytuje se především v Javorníku a okolí. Má neobvyklý a zvláštní tvar plodů s výrazným svalcem a častým zarůstáním stopečné jamky. Má průměrnou chuť bez zvláštního aroma. Dozrává v listopadu až prosinci, nelze ji však dlouho skladovat. (Tetera et al. 2006, s. 151)

Vináre – v oblasti Hornácka je to velmi rozšířená odrůda díky vynikajícímu moštu a jablečnému vínu, které se z plodů vyrábí. Nahrazuje zde, jinde na Moravě k tomuto účelu rozšířenou odrůdu “Jadernička moravská“. Plody nepravidelného, plochého, někdy ploše kulovitěho tvaru vzdáleně připomínají odrůdu “Landsberská renetá“, jejichž kvalit však nedosahují. Plody se otláčují, menší místa zasychají, nehnijí. (Tetera et al. 2006, s. 149)

Panenské české - je velmi stará česká odrůda. Plody jsou malé, většinou tupě kuželovité, existuje více typů. Slupka je lesklá, světle žlutá, téměř zcela překrytá karmínovou červení. Dužnina je čistě bílá, jemná, mírně šťavnatá, chuti dobré, sladce navinulé, výrazně kořenité. Sklízí se v září, dozrává v listopadu, vydrží do března. Má všestranné použití, jako stolní

a průmyslové ovoce, Výborně se hodí na moštování, k sušení, na výrobu vína a destilátů. V minulosti to byla jedna z nejvíce vysazovaných odrůd. (Tetera et al. 2006, s. 96)

Kožená reneta – stará odrůda známá již ve 12. století, pravděpodobně pochází z Francie, je rozšířená po celé Evropě. Plody jsou střední, mírně zploštěle kulovité. Slupka je silná, šedozelená, překrytá světlou nebo šedou rzí. Dužnina je nazelenalá, málo šťavnatá, chuti nakyslé, dobré. Sklízí se v polovině října, dozrává koncem prosince, vydrží do května. Stolní odrůda, vhodná na sušení. Ve starých výsadbách je dosud hojně zastoupena. (Tetera et al. 2006, s. 91)

Hrušně

Oharkula – vyskytuje se ve Velké nad Veličkou a okolí, v současné době se začíná rozšiřovat i do soukromých zahrad. Dle ústního podání se sem tyto pestré hrušky dostali z Balkánu v době končící první světové války. Mají baňatý, široce hruškovitý tvar, po obvodu nepravidelný. Základní barva je trávově zelená. Od stopky ke kalichu se táhnou bílé žluté a žluté pruhy, na osluněné straně jsou pruhy jasně oranžové až oranžově červené. Pruhování jí dodává naprostou originalnost. Dužnina je bílá, na vzduchu mírně hnědne, máslovitá, středně šťavnatá, nasládlá, bez výrazného aroma. Dozrává v srpnu, na skládce vydrží do poloviny září. Dá se kompotovat, sušit i používat k výrobě destilátu. (Tetera et al. 2006, s. 192-193)

Jačmenka – vyskytuje se v jižních a středních regionech Bílých Karpat, nejčastěji však ve Velké nad Veličkou, kde se nazývá také “Majdalenka“ nebo “Ovesňačka“. Je zřejmě nejlepší místní odrůda k výrobě aromatické hruškovice a proto se začíná zde i rozšiřovat. Vytváří mohutné a zdravé stromy. V čerstvém stavu je chutná, ale musí se podtrhnout. Dobře se uplatňuje i při sušení, zavařování a moštování. (Tetera et al. 2006, s. 178)

Medula – vyskytuje se zejména ve Velké nad Veličkou. Stromy rostou bujně a zdravě s určitou odolností ke strupovitosti hrušně. Dozrává koncem srpna a začátkem září. Plody často hniličí již na stromě a padají, málo hnijí. Suší se celé plody, sbírají se také do kvasu, ze kterého se vyrábí jemně aromatická a kořenitá pálenka. (Tetera et al. 2006, s. 187)

Cibulky – výskyt ve Velké nad Veličkou a okolí. Stromy rostou zdravě. Malé, většinou kulovité a cibulové plody, podprůměrné chuti. Dužnina tuhá, málo šťavnatá. Barva je bělozelená, pod slupkou intenzivněji zelená. Po rozkrojení nehnědne, ani po několika dnech. Ke konzumu dozrává v prosinci až lednu. Na skladování nejsou plody náročné, vhodné jsou hlavně ke konzumu na jaře. (Tetera et al. 2006, s. 170)

Krehule – tvar hruškovitý, po dozrání je dužnina nažloutlé barvy, rozplývavá, šťavnatá. Je sladké někdy mírně nakyslé a kořenité chuti. Chutná odrůda, vhodná k přímému konzumu, na kompoty a zavaření. Sušené plody připomínají chuť fiků. Vhodná je i k výrobě pálenky. Vytváří kulovité koruny, plody jsou podobné odrůdě “Charneuská”. (Tetera et al. 2006, s. 180)

Slivoně

Durancie – tato odrůda je na Moravě spolu s typy pravých švestek velmi rozšířena jak v polních sadech a výsadbách tak i v zahradách. Plody se používají především k výrobě povidel, na zavařování, do ovocných knedlíků i na sušení. Díky vysoké cukernatosti se z nich pálí slivovice

Původ odrůdy “Durancie“ není objasněn. Začala se zde pěstovat už v 15. století, historici ovocnářství připouští, že se k nám dostala z Balkánu. V současné době se v jiných regionech České republiky tak i v jiných zemích Evropy, vyskytuje jen málo. Dnes se začíná “Durancie“ v některých oblastech Bílých Karpat znovu rozšiřovat. Je to z důvodu, že se velmi rozmnožuje od kopky a příznaky šarky švestek (choroba švestek) nejsou znatelné nebo žádné, plody nečerviví. Plodnost je vysoká. Povidla a další výrobky z nich se kvalitou blíží kvalitě výrobků z odrůdy “Švestka domácí“, některé je i předčí. Pokud se “Durancie“ pěstuje v dobrých záhřevných půdách a na stanovišti dostatečně zásobeném živinami a přiměřenou vlhkostí, málokdy pěstitele zklame. Pěstitelské zkušenosti říkají, že v půdách těžkých a studených, byť výživných (např. na Hané), nebo i ve vyšších polohách Valašska, nedosahují durancie kvality plodů z Hornácka. (Tetera et al. 2006, s. 212-213)

Švestka domácí – je nejrozšířenějším druhem po celém území Bílých Karpat a patří k nejoblíbenějším slivoním. Plody se s oblibou konzumují v čerstvém stavu, jsou vhodné ke kompotování a zmrazení, využívají se na koláče do buchet, vyrábí se z nich povidla a oblíbená slivovice. Stromům však často škodí sviluška ovocná, puklice švestková a obaleč švestkový, který způsobuje červivost plodů. Je také velmi náchylná k napadení virem šarky švestky. (Tetera et al. 2006, s. 233)

Malá durancie – vyskytuje se ve Velké nad Veličkou a okolí. Tvarem plodů i listem připomíná odrůdu “Durancie“, plody jsou však menší, kulatější, s odlišným zabarvením. Dužnina je žlutá, někdy žlutozelená, jemná, mírně vláknitá, u pecky tuhá. Chuť sladká, u pecky a slupky mírně kyselá a nahořklá, bez kořenitosti a aroma. Od pecky se špatně odlučuje. Zralost je dřívější než u klasické “Durancie“, nastává od poloviny srpna. Na plodech a listech nebyly zjištěny příznaky šarky švestky. (Tetera et al. 2006, s. 221)

Farská – výskyt jen ve Velké nad Veličkou. Jedná se o místní semenáč rostoucí u kamenné zdi farské zahrady. Dle některých plodových znaků lze usuzovat, že se jedná o křížence “Durancie“ s některou slivoní. Strom má slabý kmen, podélně je popraskaný. Koruna je tvořena tenkými větvemi. Plody mají sklon k praskání, používají se hlavně do kvasu. (Tetera et al. 2006, s. 215)

Kulovačky – výskyt roztroušeně ve všech regionech Bílých Karpat. V oblasti Hornácka je tato odrůda bez příznaků šarky švestky. Lidovým názvem “kulovačka“, “gulovačka“ se nazývají typy slivoní s kulatými modrými plody. Na Moravě se vyskytují ve starých zahradách, okrajích polních sadů, na mezích apod. V minulém století byly “kulovačky“ docela oblíbené a využívaly se především jako náplň do knedlíku i k zavařování. Hodí se i k přímému konzumu a jako příměs do kvasu. Rozmnožují se lehce od kopky nebo semeny. (Tetera et al. 2006, s. 219)

Štolcova slíva – výskyt ve Velké nad Veličkou. Stará česká odrůda, původem z okolí Čáslavi. Stromy rostou zdravě, jsou úrodné, vyznačují se však střídavou plodností. Odrůda je odolná k nepříznivým klimatickým a půdním podmínkám. Je zajímavá svými lákavými a neobvykle zbarvenými plody, které však velmi opadávají a na stromě hnijí. V dané lokalitě je odrůda bez příznaků šarky švestky. (Tetera et al. 2006, s. 231)

Sračky – výskyt ve Velké nad Veličkou. Strom dorůstá střední výšky, tvoří slabý, křivý kmen s řídkou korunou. Je to vhodný typ slivoně pro výsadbu do mezí a biokoridorů. Plody jsou malé až střední, dužnina tuhá, mírně protáhlá, po dozrání je mírně zelenožlutá, šťavnatá, sladká. Odlučitelnost od pecky je velmi špatná. Plody se používají většinou do kvasu. V dané lokalitě je odrůda bez příznaků šarky švestky. (Tetera et al. 2006, s. 228)

Malé sračky – výskyt ve Velké nad Veličkou. Barevně zajímavý typ slivoně plodící ve shlucích. Malé plody jsou v nich výrazně zbarveny, jiné mají jen základní barvu. Při začátku zrání shluky plodů vypadají velmi pestře. Plody jsou částečně náchylné k praskání, Dají se použít na kompoty, do buchet a do kvasu. Příznaky šarky švestky nebyly pozorovány. (Tetera et al. 2006, s. 222)

Žlutá durancie – Výskyt Hornácko, především Javorník a okolí. Nejedná se o barevnou mutaci “Durancie“, ale o samostatnou odrůdu slivoně. Stromy na stanovišti plodí jen velmi málo. U některých plodů se na peckách objevují výrazně tmavší skvrny. V dané lokalitě je odrůda bez příznaků šarky švestky. Množí se od kopky. Plody se používají k přímému konzumu a do kvasu. (Tetera et al. 2006, s. 240)